



ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V PRAZE

FAKULTA BIOMEDICÍNSKÉHO INŽENÝRSTVÍ
Katedra biomedicínské techniky

**Reakce personálu a žáků na typovou situaci
„Amok – aktivní střelec“.**

**Response of the School Staff and Students to the
Type Situation „Amok – Active Shooter“.**

Bakalářská práce

Studijní program: Plánování a řízení krizových situací

Studijní obor: Ochrana obyvatelstva

Autor bakalářské práce: Krs Jakub

Vedoucí bakalářské práce: Ing. František Štěpánek

Kladno 2017/2018

Z a d á n í b a k a l á ř s k é p r á c e

Student: **Jakub Krs**
Obor: Plánování a řízení krizových situací
Téma: **Reakce personálu a žáků školy na typovou situaci „Amok - aktivní střelec“.**
Téma anglicky: Response of the School Staff and Students to the Type Situation "Amok - Active Shooter".

Zásady pro vypracování:

Předmětem bakalářské práce bude zhodnotit připravenost personálu a studentů na základní škole ZŠ Poláčkova se sídlem Praha 4, na MU „Amok - aktivní střelec“.

Práce bude rozdělena na teoretickou část a na praktickou část.

V teoretické části budou vymezeny základní pojmy týkající se vybrané MU a také povinnosti jednotlivých složek IZS dle zákona. Dále zde budou popsány právní předpisy spojené s danou MU.

V praktické části bude zhodnocena připravenost personálu a žáků základní školy na tuto MU a budou posouzena stávající opatření a navržena nová opatření k minimalizaci takovéto MU v podmínkách školy. Tyto podklady budou vypracovány na základě nestandardizovaného dotazníkového průzkumu připravenosti zaměstnanců a studentů a jejich reakce na danou MU. Bude osloveno cca. 300 respondentů.

Výsledky práce budou prezentovány pomocí grafů.

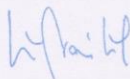
Seznam odborné literatury:

- [1] HORÁK, Rudolf a kol., Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací], Praha: Linde, 2011, ISBN 978-80-7201-827-7
- [2] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD, Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století, Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010, ISBN 978-80-210-5288-8
- [3] SZOTKOWSKI, Patrik, Aktivní útočník ve veřejném prostředí, Bezpečnost s profesionály, číslo 4, 2016, 9-10 s.

Zadání platné do: 20.09.2019

Vedoucí: Ing. František Štěpánek

Konzultant: Ing. Jiří Hoško



.....
vedoucí katedry / pracoviště



.....
děkan

V Kladně dne 19.02.2018

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci s názvem „Reakce personálu a žáků na typovou situaci „Amok – aktivní střelec“, vypracoval samostatně a použil k tomu úplný výčet citací použitých pramenů, které uvádím v seznamu přiloženém k diplomové práci.

Nemám závažný důvod proti užití tohoto školního díla ve smyslu § 60 Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

V Kladně

.....

Jméno autora vč. titulů

PODĚKOVÁNÍ

Tímto bych chtěl poděkovat vedení ZŠ Poláčkova za možnost dotazníkového šetření v jejich škole. Dále všem respondentů, kteří dotazník vyplnili. Největší dík bych zde chtěl zanechat svému vedoucímu práce Ing. Františku Štěpánkovi a konzultantovi mé práce Ing. Jiřímu Hoškovi.

Všem Vám tímto způsobem děkuji a vážím si Vaší pomoci.

ABSTRAKT

V bakalářské práci bych se chtěl zabývat bezpečnostní problematikou, jenž se v posledních několika letech stala velmi diskutovanou a jejíž četnost relativně vzrostla. Jedná se o problematiku aktivního střelce ve školní budově. Dále budu zjišťovat jak je na tuto možnou situaci připraven personál a žáci školy.

V první části bakalářské práce jsem se zaměřil na definici aktivního střelce, dle plánu IZS a jeho legislativní vymezení v rámci české legislativy. V této teoretické části budou vymezeny základní postupy jednotek složek IZS při řešení této mimořádné události. Rovněž v této části budou zmíněny některé útoky, jenž se v minulosti na školách událi.

V druhé části se budu zabývat samotným výzkumem připravenosti personálu a žáků, a její zhodnocení. Dále bude zhodnoceno zabezpečení budovy školy pro případ této mimořádné události. Rovněž budou navržena opatření ke zvýšení připravenosti personálu a bezpečnosti budovy.

Cílem bakalářské práce je zhodnocení připravenosti personálu a žáků školy na vybranou mimořádnou událost. Následně navrhnou opatření pro zvýšení této připravenosti.

Klíčová slova

aktivní střelec, připravenost, škola, bezpečnost školy, personál školy, žáci

ABSTRACT

In the bachelor thesis I would like to address the security issue, which has become very discussed in the last few years and its frequency has increased relatively. This is an issue of active shooter in the school building. Next, I will find out how the staff and pupils of schools are prepared for this possible situation.

In the first part of the thesis I focused on the definition of an active shooter, according to the plan, the IRS and its legislative definition of the Czech legislation. In this part of the basic procedures will be defined units IRS components in dealing with this incident. Also in this section we will mention some of the attacks which in the past has happened in schools.

The second part will deal with the research itself preparedness of staff and students, and its evaluation. In addition, the security of the school building will be evaluated in the event of this emergency. Measures will also be proposed to increase staff readiness and building safety.

The aim of the thesis is to evaluate the readiness of the staff and pupils of school choice incident. They will then propose measures to increase this preparedness.

Keywords

active shooter, preparedness, school, school safety, school staff, students

Obsah

-----1	Úvod	9
2	Vymezení pojmu aktivní střelec	11
2.1	Aktivní střelec	11
2.2	Lonewolf	12
3	Historie útoků aktivních střelců	13
3.1	Zahraničí.....	13
3.2	Na území České republiky	15
4	Legislativa aktivního střelce	17
4.1	Nebezpečný pachatel.....	17
4.2	Aktivní střelec z pohledu trestního práva.....	18
4.3	Použití zbraně proti nebezpečnému pachateli	20
4.3.1	Použití zbraně příslušníkem ozbrojené složky	20
4.3.2	Použití zbraně civilistou	22
5	Řešení mimořádné události.....	24
5.1	Řešení mimořádné události IZS	24
5.2	Činnost jednotlivých složek IZS	25
6	Zabezpečení školní budovy	26
6.1	Zabezpečení dle ČSN 73 4400	26
6.2	Současný stav zabezpečení.....	28
7	Metodika výzkumné práce.....	29
7.1	Dotazníkové šetření.....	29
7.2	Vlastní dotazníkové šetření	31
8	Výsledky dotazníkového šetření	32
9	Zhodnocení připravenosti personálu a žáků na vybranou MU	38
10	Doporučená opatření pro zvýšení bezpečnosti.....	41
10.1	Bezpečnostní opatření objektová	41
10.2	Bezpečnostní opatření pro personál a žáky	44
11	Diskuze.....	45
12	Závěr	52
	Seznam použitých zkratk	53

Seznam použité literatury	54
Seznam příloh.....	57

1 Úvod

V rámci současného světového dění a světového vývoje se čím dál častěji objevují útoky na měkké cíle. Tyto útoky na měkké cíle jsou čím dál více využívány různými teroristickými a extremistickými skupinami, jelikož se ukázal tento způsob útoku jako jeden z nejúčinnějších a nejefektivnějších. Tyto útoky zapříčiní obrovskou paniku a strach mezi obyvatelstvem. Ne vždy se však jedná o teroristický čin, často se také stává, že tyto útoky jsou vedeny pouze osobou psychicky narušenou bez zjevného napojení na teroristickou či extremistickou organizaci.

Ochrana těchto měkkých cílů je pro bezpečnostní složky nejtěžší na zajištění a nelze ji u všech zcela zajistit. Mezi měkké cíle lze zařadit veškeré objekty s velkým výskytem osob na jednom místě. Mezi tyto objekty patří také školská zařízení, na která se v rámci své práce chci zaměřit. Právě ona školská zařízení jsou pro bezpečnostní složky velmi náročná na zajištění bezpečnosti, ale následně i na samotný zásah složek na místě útoku, jelikož jsou hlavními oběťmi těchto útoků děti. Existuje obecný předpoklad, že útoky na školy je nový fenomén. Existuje také obecně podporovaný názor, že útoky ve školách si vyžadují čím dál více obětí na životech, jak už mezi oběťmi, ale také zasahujícími složkami.

Historie nám již ukázala několik takových to útoků ve školách či ve školních zařízeních v rámci celého světa. Ukázalo se, že nezáleží, v jakém státě se útok odehrál, vždy měl podobný průběh a konec. Už v roce 1927 se odehrál v USA útok na školu, nikoliv však střelnou zbraní, ale za pomoci dynamitu. U následně dopadeného pachatele byla diagnostikována psychická porucha. Druhy použitých zbraní v rámci těchto útoků se různí. Stále se však jedná o útoky střelnými zbraněmi, ať už se jedná o krátké střelné zbraně, brokovnice či pušky. Konvenčnost zbraní použitých pro útoky zde není. Najdou se i extrémní případy použitých zbraní, tak jako roku 1964, u našich německých sousedů v Kolíně nad Rýnem, zde byl jako zbraň použit plamenomet. Útoky ve školách se dějí všude po světě, mezi nejznámější patří útok z roku 1999 na střední škole v Columbiu v USA. V současném desetiletí se opět objevil velký počet útoků tohoto typu. Můžeme zde jmenovat útok z Norska z roku 2011 či útok z nedávné doby například střelbu na koncertě v Las Vegas či z letošního roku 2018 ve floridském

Parklandu. Většina těchto útoků má však společné znaky, jedná se o psychicky narušeného jedince či dokonce žáka školy, bývalého nebo současného.

Z důvodu takovéto četnosti jsem si vybral toto téma. Chtěl jsem zjistit jaká je potencionální připravenost na možný útok ve škole, mezi jejím personálem a žáky. Zajímalo mě, zda žáci a personál školy ví jak na danou problematiku reagovat a jak se na ní eventuálně připravují. Současně jsem se rozhodl zhodnotit i zabezpečení školy proti takovému činu. Pro svoji práci jsem zvolil dotazníkové šetření, díky němuž bych na tyto hlavní otázky získal odpovědi ze získaných dat. Pro zhodnocení bezpečnosti školy budu vycházet ze svých znalostí získaných během studia.

Cílem práce se tedy stane zhodnocení připravenosti personálu a žáků školy na řešení takovéto události. Dalším cílem bude vyhodnocení bezpečnosti školy a navrnutí možných doplňujících bezpečnostních opatření, díky nimž by se dalo dané situaci zabránit, či pouze zmírnit její následky.

2 Vymezení pojmu aktivní střelec

V této kapitole se budu zabývat pojmem aktivního střelce z hlediska určité definice používané složkami Integrovaného záchranného systému. Dále se v této kapitole budu zabývat termínem Lonewolf, který je často medii spojován s útoky aktivních střelců.

2.1 Aktivní střelec

Vymezení tohoto pojmu můžeme nalézt v katalogovém souboru Integrovaného záchranného systému (dále jen IZS) typové činnosti STČ –14/IZS. Zde je základní definice formulována takto - „*Nebezpečný pachatel, který volil použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale také jednat o skupinu pachatelů. Nemá zábrany pro jakékoliv chování s cílem zabít nebo zranit co největší počet osob.*“ [1] Tato krátká definice nám vysvětluje jen tu nejzákladnější charakteristiku tohoto pojmu, avšak co nejvíce srozumitelně pro další použití. Podobnou definici lze najít i ve Spojených státech amerických, kde tato definice zní „An Active Shooter is an individual actively engaged in killing or attempting to kill people in a confined and populated area; in most cases, active shooters use firearms(s) and there is no pattern or method to their selection of victims.“ [2] v překladu tedy „Aktivní střelec je osoba, která se aktivně zabývá zabíjením nebo pokusem o zabití lidí omezené a osídlené oblasti; ve většině případů aktivní střelci používají střelné zbraně a nemající vzor nebo způsob výběru svých obětí.“

Obě tyto definice jsou si velmi podobné, avšak definice česká uvedená v katalogovém souboru IZS STČ – 14/IZS, vymezuje pouze použití zbraně. Nespecifikuje konkrétní zbraň, kdež to americká definice přesně specifikuje použití střelné zbraně jako takové. Zbraň je definována v trestním zákoníku, přesněji v § 118, zák. č. 40/2009 Sb., trestní zákoník „*zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.*“ [3] Dle těchto skutečností se dá plán typové činnosti použít i na útočníka či na nebezpečného pachatele s chladnou zbraní sečnou či tupou, který ohrožuje či přímo útočí na skupinu lidí. Vše závisí na posuzujícím úsudku příslušníků IZS na místě události.

2.2 Lonewolf

Často se se spojením aktivního střelce objevuje i termín Lonewolf. V překladu tedy vlka samotáře či osamělého vlka. Všechny definice jsou si velmi podobné. Definice pojmů aktivní střelec a Lonewolf, si jsou v základech velice podobné, přesto zde najdeme rozdíly. Definice Lonewolfa je následující, jedná se o osoby, které

- „operují individuálně;

-nepatří k organizované skupině nebo síti a

-jejichž modi operandi jsou pojaty a řízeny jednotlivcem bez žádných přímých vnějších povelů nebo hierarchie.“ [4]

Podle této definice, lze usuzovat, že termín Lonewolf, ačkoliv je v určité základní podstatě podobný termínu aktivní střelec, nejedná se o to samé. Definice přesně neuvádí jeho činnost. Lonewol bývá spojován s terorismem, ale ne vždy tomu tak bývá. V některých případech se stává, že Lonewolf není napojen a nikdy neprojevoval napojení na teroristické organizace, tyto organizace se následně k útoku doznaly i přes skutečnost, že spojení mezi organizací a lonewolfem nebylo.

Typickým případem Lonewolfa se nabízí útok Anderse Behringa Breivika dne 22. července 2011 v Norsku, kde na ostrově Utoya po jeho útoku zemřelo několik desítek lidí. Jednalo se o jednoznačně politicky a ideově motivovaný útok, kdy útočník jednal naprosto sám, aniž by byl členem teroristické organizace, či jiné skupiny. Jednal jen na základě svého popudu a nesouhlasu s názorem své vlády.

3 Historie útoků aktivních střelců

V této kapitole poukážu na útoky, které už proběhly. Od začátku roku 2018 se událo již několik útoků aktivních střelců po celém světě. Nejčastěji se útoky tohoto typu objevují na půdě Spojených států amerických. Bude je jednat zejména o útoky, které byly ve spojitosti se školní budovou či školou, popřípadě žáky a studenty. V této kapitole budou zmíněny útoky ze zahraničí, ale také tuzemské útoky.

3.1 Zahraničí

V současné době se tato forma útoků objevuje velmi často. Určitými faktory můžou být změny sociologické, politické a bezpečnostní. Často se také setkáváme s těmito útoky, které jsou následně spojovány s terorismem. Bohužel se v současné době stalo velmi mnoho těchto útoků na školách ve Spojených státech. Právě na některé tyto útoky bych chtěl poukázat.

Jedna z nejznámějších střelb ve škole ve Spojených státech je útok dvou studentů na střední škole Columbine High School v Coloradu. Tito dva studenti Eric Harris, který měl věk 18 let a Dylan Klebold, jenž měl 17 let, naplánovali onen masakr. Původním plánem bylo umístění improvizovaných výbušných zařízení v jídelně a přilehlém okolí a následně vyzbrojení střelnými zbraněmi chtěli v útoku pokračovat. Útok uskutečnili dne 20. dubna roku 1999, v 11:10 dopoledne. V době útoku se v prostorách jídelny, kde nálože byly umístěny, pohybovalo několik stovek studentů a vyučujících. Naštěstí nálože selhaly a nevybuchly, i přes tuto skutečnost pachatelé pokračovali v útoku s ručními střelnými zbraněmi. Střelci se zaměřili na prostory jídelny a knihovny, jenž se nacházela o patro výš. Zvláštní je fakt, že si nevšímalí lidí v učebnách. Kolem 12:00 se už v okolí nachází množství policejních hlídek, na které střelci z knihovny pálí. Několik minut na to palba přestala a střelci v prostorách knihovny spáchají sebevraždu. Tento útok si vyžádal 14 mrtvých studentů, včetně obou útočnicků, život jednoho učitele a 24 dalších zraněných osob. Oba studenti pocházeli z úplných a bezproblémových rodin, motiv útoku se s určitostí nepodařilo zjistit, pitvou nebyly zjištěny v tělech obou útočnicků žádné návykové látky, Eric měl v těle pouze stopy Luvoxu, léku na potlačení agrese, který nějakou dobu už neužíval. [5]

Další střelbou, která se stala na půdě Spojených států, kterou bych chtěl zmínit je incident z roku 2002, který dopadl na svou podstatu velmi dobře. Jedná se o útok aktivního střelce 16. ledna roku 2002, kdy bývalý student Peter Odighizuwa vstoupil do budovy právnické fakulty univerzity Appalachian ve Virginii, ozbrojen samonabíjecí pistolí. Během svého útoku zabil tři lidi a další zranil. Útočník byl zastaven studenty, kteří při začátku střelby běželi do svých vozů pro své zbraně. Útočník pak pod hrozbou dvou zbraní svou odhodil, a následně byl zatčen policií. Tato střelba je příkladem toho, že policie nedorazí vždy tak rychle, a že zákaz vnášení zbraní do budov útočníka nezastaví. Jen se prodloužil čas, než mohli studenti s legálně vlastněnými zbraněmi na tuto situaci reagovat. [6] [7]

Dalším případem, který bych chtěl zmínit je útok střelce v Německu. Přesněji se jedná o útok ze dne 11. března roku 2009, kdy v ranních hodinách vchází do střední školy Albertville ve Winnendenu bývalý sedmnáctiletý student Tim Kretschmer ozbrojen otcovou samonabíjecí pistolí a začíná střílet v prostorách školy. V prostorách školy usmrtil 9 studentů a 3 kantory. Následně byl na místě konfrontován policií, ale povedlo se mu utéct. Na útěku se mu podaří zabít i zřízence nedaleké psychiatrické léčebny, dále pak unáší vozidlo a po řidiči chce odvést do Wendlingenu, zde se řidiči podaří utéct a vyrozumět policii. Kretschmer se následně dostává do kontaktu s policií, při přestřelce je následně zasažen do nohy. I přes své zranění se mu podařilo uprchnout do přilehlého autosalonu, kde zabil prodavače a zákazníka. Po tomto činu obrátil zbraň proti sobě. Celkově si jeho útok vyžádal 15 životů, a zraněno bylo 9 lidí. I zde se jednalo o tichého, introvertního mladíka z bezproblémové rodiny. Jako motiv útoku se zvažovala nešťastná láska, jelikož většina obětí byla ženského pohlaví. [8]

Dalším útokem na území Evropy, jenž bych chtěl zmínit je útok střelce Anderse Breivika ze dne 22. července roku 2011. Ten měl svůj útok rozdělen na dvě části. V první části nechal explodovat po domácku vyrobenou bombu před budovou norské vlády v Oslu. Při výbuchu bylo zabito osm osob a další byly zraněny. Po tomto útoku se přesunul na ostrov Utoya vzdálený 25 kilometrů od Osla. Na tento ostrov se dostává lodí převlečen za policistu, po vylodění Breivik zastřelil vychovatelku tábora na ostrově a příslušníka ostrahy objektu. Následně započal svůj útok v plné intenzitě, během střelby ukládal po ostrově další výbušniny. Už během prvních minut střelby byla událost oznámena na tísňovou linku, dokonce i sám Breivik na policii volal a sděloval jim požadavky. Ty však nebyly splněny a Breivik v útoku pokračoval. Po příjezdu

policejních jednotek na ostrov se Breivik sám vzdal. Na ostrově po jeho útoku zůstalo 69 mrtvých a 150 zraněných. Breivik se u soudu přiznal, že tento čin plánoval delší dobu, jelikož je nacionalista a důvodem, který ho vedl k tomuto činu, byla vzrůstající podpora multikulturní společnost. Sám uvedl, že plánování započal roku 2002. Breivik byl odsouzen a v současné době si odpykává trest. V průběhu vyšetřování bylo zjištěno, že trpí paranoidní schizofrenií, ale dle soudních znalců byl v době útoku příčetný a za své činy tudíž plně odpovědný. [9] [10]

Posedním zahraničním útokem je útok z roku 2018, který se stal dne 14. února. Tento útok se stal na střední škole v Parklandu ve státě Florida, kde bývalí student Nicolas Cruz ve věku 19 let vstoupil do budovy školy vyzbrojen legálně zakoupenou zbraní typu AR-15, plynovou maskou a několika dýmovnicemi. Střelbu započal už před budovou, kde zabil tři lidi. Následně se střelec přesunul do prostor budovy, kde spustil požární poplach za účelem dostat studenty a vyučující na chodbu, kde následně zahájil palbu. Po příjezdu prvních policejních hlídek se Cruz schoval v davu utíkajících studentů a utekl. Po hodině byl následně zadržen policejními jednotkami. Jeho útok si celkem vyžádal 17 obětí. Cruz byl z oné školy vyloučen z kázeňských důvodů a měl docházet na psychologické léčení, bohužel na něj rok nedocházel. K činu se Cruz doznal. Spolužáci jej popisovali jako tichého mladíka, který neměl mnoho přátel. Jako motiv je často uváděna neopětovaná či nešťastná láska, nebo možná psychická porucha. Vyšetřovatelé však většinu informací odmítají zveřejnit. [11] [12]

3.2 Na území České republiky

Útoky aktivních střelců ve školních budovách v rámci České republiky, nejsou tak časté jako v zahraničí, na území České republiky se tyto útoky takřka nestávají. Častějším případem útoků ve školách jsou útoky chladnými zbraněmi, a to buď bodnými, sečnými či tupými zbraněmi. Avšak v rámci České republiky se útoky aktivních střelců již také udály.

Nejnámějším případem útoku ve škole je případ ze dne 14. října roku 2014 ze Žďáru nad Sázavou. Při tomto útoku se do budovy střední školy obchodní a služeb spolu se studenty vplížila 26 letá Barbora Orlová vyzbrojena nožem. Následně napadá jednu ze studentek a způsobuje jí bodné zranění. Po té chce napadnout další studentku, té se však zastává její spolužák a Orlová jej bodá do hrudníku. Mladík tomuto zranění

následně podléhá. Orlová následně bere další studentku jako rukojmí. Po příjezdu policie na místo je s Orlovou vyjednáváno. Po několika minutách je vyjednáno ošetření zraněné dívky, při této příležitosti je Barbora Orlová zadržena za pomoci donucovacích prostředků. Výsledek tohoto útoku je jeden mrtvý a jedna zraněná osoba. U Barbory Orlové byla zjištěna psychická porucha a to přesněji schizofrenie. Tato nemoc byla zjištěna již dříve a byla ji nařízena léčba, i přes tuto skutečnost se onen útok stal. Motivem jejího jednání byly představy, způsobené schizofrenií. [13]

Dalším případem útoku aktivního střelce je střelba v restauraci Družba v Uherském Brodě ze dne 24. února 2015. Tato střelba sice nesouvisí se školní budovou či školou, zároveň se však jedná o další případ aktivního střelce na území České republiky. Útok se odehrál v odpoledních hodinách, do restaurace v době obědů vchází 63 letý Zdeněk Kovář vyzbrojený samonabíjecí pistolí a revolverem. V restauraci bez varování začíná do přítomných hostů a personálu střílet. Několika lidem se povede utéct a zavolat policii. Po příjezdu hlídka vstupuje do budovy, kde na ně zpoza krytu útočník pálí, hlídka se z tohoto důvodu stahuje a vyčkává na posily. Na místo se sjíždějí jednotky policie a IZS, policejní vyjednávač následně navazuje se střelcem kontakt. Vyjednávání je však neúspěšné a střelec se odmlčí, velitel zásahu označuje situaci za kritickou a vydává rozkaz k zásahu. Zásahová jednotka následně provádí vstup do budovy ve snaze eliminovat střelce. Střelec je však zásahovou jednotkou nalezen již mrtev, střelec spáchal sebevraždu. Na místě byla následně nalezena jedna osoba schovávající se v zadních prostorách budovy. Na místě události bylo nalezeno 8 obětí a mrtvý pachatel. Střelec údajně trpěl psychickou poruchou, což mohlo být důvodem jeho jednání. [14] [15]

Zajímavostí je i první publikovaný případ aktivního střelce na našem území. Jedná se o případ z roku 1539 u obce Lesní Hluboká. Kdy zhrzený ženich postřílel svatební průvod. V tomto případě je jednalo nejspíše o zločin z vášně a frustrace, způsobený odmítnutím ženy. [16]

4 Legislativa aktivního střelce

V této kapitole se budu zabývat legislativním rámcem spojeným s činností aktivního střelce, jeho právní charakteristikou, ale i zákony které proti takovéto osobě umožňují použití zbraně ať už ozbrojenými bezpečnostními sbory České republiky či pouhým civilním obyvatelstvem. V rámci české legislativy a právních dokumentů, termín aktivní střelec neobjevuje.

4.1 Nebezpečný pachatel

V rámci české legislativy termín aktivní střelec, v trestním zákoníku ani v trestním právu nevyskytuje. V samotné definici aktivního střelce z plánu typové činnosti IZS STČ-14/IZS, je tato osoba definována pouze jako nebezpečný pachatel. Zde se, ale nachází další nevysvětlený termín v legislativě, jelikož ani termín nebezpečný pachatel není v zákonech, zcela přesně popsán. Zmínka o nebezpečném pachateli se objevuje v zákoně č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, tam se tento pojem objevuje ve spojení s použitím služební zbraně.

Nebezpečný pachatel není teda právem zcela vytyčen, lze jej tedy chápat jako

„pachatel závažnějších trestných činů proti životu a zdraví osob, pachatel ozbrojený, pachatel jiného závažného trestného činu, zejména pokud ho policista přistihne při spáchání trestného činu nebo bezprostředně poté, nebo pachatel, kterého z jiných závažných důvodů policista vyhodnotí v konkrétní situaci jako zvlášť nebezpečného pro život či zdraví jiných“. [17]

Z tohoto pohledu se jedná o čin, u které ho by hrozilo nebezpečí z prodlení zásahu. Kde hrozí často další škody na životech a majetku, když nebude tato hrozba včas eliminována. Celkové posouzení situace je však pouze na policistovi zasahujícím na místě mimořádné události první, a jak tuto situaci vyhodnotí je zcela na jeho rozhodnutí. V rámci legislativního znění je tedy vymezení pojmu nebezpečný pachatel necháno na oprávněných osobách, nejčastěji policistů, kteří dle dané situaci rozhodnou zda osobu označili za nebezpečného pachatele, dle vlastního uvážení a posouzení dané situace.

4.2 Aktivní střelec z pohledu trestního práva

V této kapitole bych chtěl zmínit určitý výčet trestných činů, kterých by se aktivní střelec jako pachatel dopustil při svém konání. Jedná se tedy o skutkovou podstatu naplnění těchto činů, která by tímto činem byla naplněna. Jedná se o činy napsané v zákoně č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Jako první uvádím trestný čin vraždy, dle § 140 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku. Trestného činu vraždy se dopustí ten, kdo jiného úmyslně usmrtí. Trestem je odnětí svobody v trvání 10 až 18 let. V případě spáchání tohoto činu na dvou a více osobách je zde trest odnětí svobody 15 až 20 let, případně výjimečný trest. Těchto činů se dopouští pachatelé, kteří jsou následně často označováni za nebezpečné pachatele. Tedy pachatele, který se dopustí mimo jiné zvlášť závažného zločinu. Dle § 14 trestního zákoníku jsou zvlášť závažnými zločiny ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Tento trestný čin uvádím jako první, jelikož se snaží, tohoto činu aktivní střelec dosáhnou během svého konání. Hlavním cílem aktivního střelce je usmrtit co nejvíce lidí. Jedná se tedy o cíl zabít nebo zranit co největší počet osob k dosažení svých cílů, který koresponduje se skutkovou podstatou vraždy, tedy úmyslné usmrcení. U tohoto trestného činu je trestná i příprava. Příprava trestného činu je dle § 20 trestního zákoníku trestná dle sazby příslušného trestného činu, v případě aktivního střelce se tím otvírá kompletní možnost oprávnění zásahu Policie ČR již ve stádiu přípravy útoku.

S útokem aktivního střelce následně souvisí i trestný čin těžkého ublížení na zdraví. Ublížením na zdraví se podle § 145 trestního zákoníku dopustí ten, kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví. Trest odnětí svobody je zde 3 až 10 let, pokud je čin spáchán mimo jiné na dvou a více osobách, je zde trest 5 až 12 let odnětí svobody a pokud tímto činem pachatel způsobí smrt, je trest odnětí svobody 8 až 16 let. Těžkým ublížením na zdraví můžeme v případě útoku aktivní střelce chápat zranění spojená se střelbou například zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo delší dobu trvající porucha zdraví.

Aktivní střelec se během svého jednání dopouští také skutkové podstaty trestného činu násilí proti skupině obyvatel a jednotlivci. Tento trestný čin je dle § 352 násilí proti

skupině obyvatelů a jednotlivci, je čin, kterého se dopustí ten, kdo skupině obyvatel vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu nebo kdo užije násilí proti skupině obyvatel nebo jednotlivci, či jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání. Trestní sazba je zde až 3 léta. Tento trestný čin se neřadí mezi závažné trestné činy, příprava tohoto činu není tedy jakkoliv trestná. Přesto v rámci činu se ho aktivní střelec také dopouští.

Dalším trestným činem, kterého se může aktivní střelec dopouštět je násilí proti úřední osobě. Jedná se tedy o případ, kdy jsou složky IZS už přítomny na místě útoku aktivního střelce, a tento střelec obrátí zbraň proti nim, či se na nich dopustí i jiného druhu násilí. Násilím proti úřední osobě se dle § 325 trestního zákoníku, se dopustí ten, kdo užije násilí v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby nebo pro výkon pravomoci úřední osoby. Trestní sazba je odnětí svobody až na 4 léta, výjimečně až 20 let, pokud se stane zvláště závažným zločinem. Zločinem se toto jednání stává až ve chvíli, kdy pachatel uvedeným činem způsobí těžkou újmu na zdraví nebo škodu velkého rozsahu, kdy je trestem odnětí svobody 3 až 12 let. V tomto případě půjde zejména o útok proti příslušníkům zakročujících složek a z těchto se bude týkat policistů, obecních strážníků, hasičů, avšak nikoli dobrovolných.

Toto je pouze výčet některých trestných činů, u kterých by byla naplněna skutková podstata aktivním střelcem. Mezi další můžeme zařadit teroristický útok dle § 311 trestního zákoníku, trestný čin nedovolené ozbrojování dle § 279 trestního zákoníku, či trestný čin obecné ohrožení dle § 272 trestního zákoníku. V některých případech se aktivní střelec může dopustit i omezování osobní svobody dle § 171 trestního zákoníku a v souvislosti s tímto činem i trestným činem je braní rukojmí dle § 174 trestního zákoníku. Rozhodnutí o tom, které činy byly spáchány aktivním střelcem, jsou vždy na rozhodnutí Policie ČR a následně na soudním systému České republiky. [3]

4.3 Použití zbraně proti nebezpečnému pachateli

V této kapitole budu zabývat použitím zbraně proti nebezpečnému pachateli, či aktivnímu střelci nebo útočníkovi. Za účelem zastavení jeho útoku, či přímo jeho zneškodnění. Zbraň proti takovéto osobě může použít policista, či příslušník ozbrojených bezpečnostních složek (dále jen OBS) České republiky jakož to jakákoliv osoba.

Zbraní v tomto smyslu můžeme chápat dle trestního zákoníku, tedy „*zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.*“ [3] V tomto smyslu jsou osoby oprávněné použít chladné tupé zbraně, bodné zbraně, či střelnou zbraň, ale i vše ostatní co lze použít. V krajních případech se může jednat i o židle, stoly či hasicí přístroje. Ale i takto použité předměty se řídí zákony a legislativou. Přesněji se jedná o použití služební zbraně § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, či krajní nouze a nutné obrany. Jedná se o zákony vylučující protiprávnost.

4.3.1 Použití zbraně příslušníkem ozbrojené složky

Použití zbraně příslušníkem PČR se řídí § 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky. Tento paragraf přesně stanovuje za jakých podmínek a okolností může příslušník PČR zbraň použít. Dle zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, je zbraň chápána jako zbraň střelná včetně střeliva a doplňků zbraně, vyjma vrhacího prostředku majícího povahu střelné zbraně podle jiného právního předpisu s dočasně zneschopňujícími účinky, dále zbraň bodná a sečná, výbušnina, speciální výbušný předmět, průlomový pyrotechnický prostředek a speciální náloživo. V určitých případech může být i jako zbraň použito služební vozidlo, pokud se jedná o snahu zastavit prchajícího pachatele ve vozidle a to způsobem vytlačení či naražení do vozidla pachatele.

Hlavními odstavci paragrafu 56 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky je použití zbraně v případech nutné obrany nebo v krajní nouzi, dále jestliže se nebezpečný pachatel, proti němuž zakročuje, na jeho výzvu nevzdá nebo se zdráhá opustit svůj úkryt. Další možností je aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet, nebo nelze jinak překonat aktivní odpor směřující ke zmaření jeho závažného zákroku. V dalším případě použití se jedná o případ takový,

aby odvrátil násilný útok, který ohrožuje střežený nebo chráněný objekt anebo prostor, nebo nelze-li jinak zadržet dopravní prostředek, jehož řidič bezohlednou jízdou vážně ohrožuje život nebo zdraví osob a na opětovnou výzvu nebo znamení dané podle jiného právního předpisu nezastaví. Posledními dvěma případy jsou tyto, první, jestliže osoba, proti níž byl použit donucovací prostředek hrozba namířenou střelnou zbraní nebo varovný výstřel, neuposlechne příkazu policisty směřujícího k zajištění bezpečnosti jeho vlastní nebo jiné osoby a druhý případ ke zneškodnění zvířete ohrožujícího život nebo zdraví osoby. [17]

Tyto skutečnosti vylučují protiprávnost v jednání příslušníků PČR při použití zbraně, ale pouze za podmínky, kdy není možno použít donucovací prostředky, či byly tyto prostředky neúčinné a to pouze v prvních šesti případech. Podmínky použití donucovacích prostředků jsou uvedeny v § 53 zákona o Policii ČR, kdy policista je obecně oprávněn použít donucovací prostředky k ochraně bezpečnosti své osoby, jiné osoby nebo majetku anebo k ochraně veřejného pořádku.

Další ozbrojenou složkou by byla v případě aktivního střelce a mohla užít zbraň by byla na základě zákona č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, obecní či městská policie. Příslušníci této složky mohou užít zbraň dle tohoto zákona, avšak pro nošení zbraně musí mít tyto příslušníci zbrojní průkaz skupiny D, tedy skupinu pro výkon povolání, dle zákona 119/2002 Sb., zákon o zbraních a střelivu. Užití zbraně obecním policistou na místě události je přípustné za podmínek § 20 zák. č. 553/1991 Sb., o obecní policii, ve znění pozdějších předpisů, které stanovuje

- za podmínek nutné obrany nebo za podmínek krajní nouze,
- aby zamezil útěku nebezpečného pachatele, jehož nemůže jiným způsobem zadržet. [18]

Ale opět za podmínek, že denudací prostředky byly vůči pachateli neúčinné, či jejich použití nebylo možné z hlediska nebezpečí strážníků městské či obecní policie. Služební zbraní je v těchto chápána a vymezována krátká střelná zbraň či revolver, kterým je strážník vybaven.

V případě použití zbraně jsou příslušníci obou bezpečnostních složek povinni zákonem upozornit osobu o užití střelné zbraně. Přesněji aby upustila od protiprávního jednání s výstrahou, že bude použito služební zbraně. Od výzvy s výstrahou může upustit jen v případě, že je ohrožen jeho život nebo zdraví anebo je-li ohrožen život

nebo zdraví jiné osoby a zákrok nesnese odkladu. V případě aktivního střelce, tedy příslušníci obou bezpečnostních sborů mohou od této výzvy dle svého uvážení upustit a pachatele se pokusit zneškodnit.

4.3.2 Použití zbraně civilistou

Užití zbraně civilní osobou, či osobou nacházející se v oblasti útoku aktivního střelce, je přípustné dle nutné obrany a krajní nouze. Tyto dvě legislativní skutečnosti pak následně vylučují protiprávnost jednání na základě použití zbraně, a to zda byla obrana či její způsob přiměřený danému riziku. Přímá konfrontace s aktivním střelcem v této formě se doporučuje často jako poslední možnost, může se však stát, že po konfrontaci tohoto typu útočník od svého jednání upustí. Ale ne vždy má každý ve své blízkosti adekvátní zbraň proti této hrozbě. Často bývají i vnitřní předpisy negativně vymezeny vnášením zbraní do některých budov, ať už se jedná o státní budovy či budovy civilního sektoru. Tyto předpisy často zakazují vnášení zbraní do těchto budov.

Krajní nouze je dle § 28 zákona 40/2009 Sb., Trestní zákoníku, chápána jako Krajní nouze

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet. [3]

Princip krajní nouze vychází z principu ochrany důležitějšího zájmu na úkor méně ceněného zájmu. Tyto zájmy však současně musejí být zájmy chráněné trestním zákoníkem. Podmínkou k jednání v krajní nouzi je, že následek jednání v krajní nouzi nesmí být stejně závažný, nebo ještě závažnější nežli ten, který hrozil před jednáním jedince. Typickým příkladem krajní nouze na aktivního střelce ve školní budově může být poškození nábytku či lavic, při vytváření barikády k zamezení střelce do učebny.

Nutná obrana je definována dle § 29 zákona 40/2009 Sb., Trestní zákoník. Tento paragraf zní Nutná obrana je

(1) Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvajících útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.

(2) Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku.[3]

Tudíž nutná obrana spočívá v odvrácení útoku na zájmy chráněné trestním zákoníkem a to takovým způsobem, který by za jiných okolností byl trestným činem, či přestupkem. To vychází ze zásady, že ten kdo jedná na základě nutné obrany, chrání stejný zájem jako zájem chráněný trestním zákoníkem.

Na rozdíl od krajní nouze je zde odlišná proporcionalita útoku a nutné obrany, kdy obrana nesmí být zcela zjevně nepřiměřená. Z toho vyplývá, že je možné použít i účinnější zbraň, či způsob, než útočník, nikoli však zcela zjevně nepřiměřený, aby bylo možné útok odvrátit.

Příkladem může být užití střelné zbraně proti útočníkovi s chladnou bodnou zbraní, jako je nůž či dýka. V této situaci by se jednalo o přípustnou nutnou obranu, kdežto při situaci kdy vás útočník napadne pěstí je použití střelné zbraně zjevně a zcela nepřiměřenou nutnou obranou.

5 Řešení mimořádné události

V této kapitole se budu zabývat řešením dané mimořádné události z pohledu IZS, ale i z pohledu zúčastněných osob. Řešení mimořádné události IZS se řídí plánem typové činnosti STČ 14/IZS. Tento dokument přesně ukládá postupy pro rychlé a efektivní zvládnutí této mimořádné události.

5.1 Řešení mimořádné události IZS

Tato mimořádná událost je řešena dle plánu typové činnosti STČ 14/IZS, který přesně udává co, které složky IZS za dané mimořádné události mají za práva a povinnosti. Tento plán se vztahuje na událost, kdy došlo k násilné trestnému útoku ozbrojenou osobou, takzvaným aktivním střelcem vůči jiným osobám. U kterých došlo k usmrcení či vážnému střelnému zranění. Pachatel je s největší pravděpodobností stále na místě a ve své činnosti pokračuje.

Činnost IZS na místě události se následně skládá z několika etap. Tyto etapy nám určují postup těchto složek v rámci řešení události. Etapy jsou rozděleny na eliminaci aktivního střelce, dále na vyžádání součinnosti složek IZS v rámci eliminace aktivního střelce. Následně jsou provedeny záchranné a likvidační práce, zpravidla až po eliminaci aktivního střelce, s tím souvisí i poskytnutí psychosociální pomoci osobám zasažených mimořádnou událostí. Následně probíhá předání místa zásahu orgánům činným v trestním řízení.

V rámci této mimořádné události je celá součinnost složek IZS pod velením velitele zásahu z řad příslušníků PČR, kteří byly na místě mimořádné události první. Eliminace aktivního střelce je zákrokem, který zabezpečuje výhradně PČR. Eliminace má nejvyšší prioritu a nesnese odkladu, přičemž příslušníci PČR vůči aktivnímu střelci využívají všech zákonných oprávnění vůči „nebezpečným pachatelům“ - při případném, velmi pravděpodobném použití služební zbraně musejí dbát policisté přiměřené opatrnosti vůči ostatním přítomným osobám, aby neohrozili jejich životy a zdraví. Eliminace pachatel má tři fáze, vyhledání, identifikace a provedení eliminace. Za provedení eliminace se považuje zadržení a zajištění, paralyzující zranění nebo smrt. Smrt se v daném případě nemusí určovat úředně, či doktorem. V rámci eliminace aktivního

střelce stačí laické posouzení zasahujícím příslušníkem PČR. Posléze až se na místě události shromáždí dostatek hlídek PČR je oblast uzavřena a zřízen štáb velitele zásahu pro koordinaci dalších složek IZS. Dále se také ve vnější zóně zbudují nástupní a shromažďovací plochy pro jednotky IZS. Dále pak vznikají stanoviště pro poskytnutí přednemocniční neodkladné péče, pro ztotožnění a kontrolu evakuovaných osob, pro poskytnutí psychosociální pomoci. Ale také stanoviště kontroly vstupu do nebezpečné zóny. [1]

5.2 Činnost jednotlivých složek IZS

Policie v rámci této mimořádné události má stěžejní úlohu a úkol. Další složky IZS, čekají až na pokyn PČR, zda mohou vstoupit do nebezpečné zóny. První hlídka PČR je nasazována ihned po svém příjezdu k eliminaci aktivního střelce. Další policista po příjezdu na místo MU zůstává u služebního vozidla se zapnutým zvláštním výstražným světlem modré barvy z důvodu zajištění komunikace s Informačním Operačním Střediskem a zasahujícími policisty a složkami IZS, jakmile to okolnosti a dostatečný početní stav policistů dovolí, zaujme toto místo u vozidla s výstražným modrým světlem velitel zásahu. Dále pak PČR vymezuje nebezpečnou zónu, dohlíží na ni a informuje příjezdějí složky IZS o jejím vytvoření. Od okamžiku, kdy je dostatek sil a prostředků pro provedení eliminace střelce určí PČR vhodná shromaždiště IZS a další stanoviště pro zvládnutí MU. Posléze až to situace dovolí PČR kontaktuje a ztotožňuje přecházející osoby z místa MU.

Záchranná zdravotnická služba v rámci této MU zajišťuje primárně přednemocniční neodkladné péče osobám zasažených MU. V rané fázi MU do doby eliminace aktivního střelce jsou síly a prostředky ZZS ustaveny v nástupním prostoru složek IZS a výjezdové skupiny ZZS poskytují přednemocniční neodkladnou péči zpravidla pouze ve vnější zóně. Velitel ZZS si v rámci zásahu zřizuje a organizuje skupiny třídění, přednemocniční neodkladné péče a skupinu odsunu. Velitel ZZS si dále vyžaduje další síly a prostředky ZZS, dle závažnosti situace a potřeby. Také musí umožnit příslušníkům PČR zraněných výsledch osob, před jejich odsunem, pokud jsou tyto osoby výsledchu schopny.

Hasičský záchranný sbor ČR a jednoty požární ochrany v rámci MU poskytují podpůrnou činnost jednotkám PČR a ZZS. HZS ČR a jednotky PO, poskytují veškeré

síly a prostředky ke zvládnutí MU. Zajišťují činnosti zpravidla pouze ve vnější zóně. Po eliminaci aktivního střelce mohou vstoupit do vnitřní zóny a následně řešit sekundární projevy MU, jako jsou požáry či technické zásahy. [1]

6 Zabezpečení školní budovy

V této kapitole se budu zabývat doporučenými opatřeními pro zabezpečení školní budovy dle normy ČSN 73 4400, tedy Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školských zařízení. Norma se převážně zaměřuje na nově vystavované školní objekty, zároveň však poukazuje na možnosti přestavby těchto objektů, aby splňovali tuto normu. Zároveň zde poukážu na skutečnost, zda je v rámci školní budovy tato norma implementována. Taktéž se v této kapitole budu zabývat současným stavem zabezpečení školní budovy.

6.1 Zabezpečení dle ČSN 73 4400

Norma ČSN 73 4400 z roku 2016 o Prevenci kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školních zařízení, převážně poukazuje na začínající výstavby takových to objektů. Zároveň se v ní však nacházejí další možnosti zabezpečení již vystavěných škol a školních zařízení před touto normou. Norma převážně upravuje zásady prevence kriminality a navrhuje další možnosti snižování kriminality v okolí škol a vně škol. Což je zároveň cílem této normy. V rámci této kapitoly pouze poukážu na vybrané doporučení normy.

V rámci normy se doporučuje kolem školy co největší volná plocha, která nabízí dostatek pozorovacích míst, z nichž lze pozorovat jakékoliv dějství na této ploše. V rámci tohoto vnějšího perimetru, je zde snaha o co největší eliminaci skrytých míst kam by člověk neviděl a kde by se mohla dít či působit určitá kriminální činnost. Tímto způsobem se norma snaží docílit co největší prevence kriminality. Stejný postup či doporučení platí i v rámci školních hřišť či vnitřních venkovních prostor, například zahrada, či běžecký ovál. I zde se doporučuje co největší přehlednost terénu, aby se tak

zamezilo kriminálním jevům, jako je šikana či násilí. Pokud se jedná o starší stavby, kde tato norma nebyla použita, se doporučuje v závislosti na možnostech kompetentních institucí, tyto prostory co nejvíce zpřehlednit popřípadě co nejvíce eliminovat tato skrytá místa.

Dále norma ukládá, co by se nejlépe hodilo v rámci stavby a opláštění budovy. Stavební materiál vnějších stěn budovy by měl co nejvíce zamezovat násilnému vniknutí do budovy. Zároveň by tento plášť budovy měl obsahovat co nejméně prvků umožňující vstup do budovy. Proti násilnému vniknutí vozidlem se doporučuje umístit na vhodná místa patníky či proti vjezdové zábrany, nebo umístění betonových květníků a podobných prvků. Norma také poukazuje na doporučené normy pro použitá okna, která by tato okna měla splňovat. Doporučuje se veškerá okna vybavit omezovači otevření. Stejné doporučení se týká i dveří. U těch se doporučuje, aby za jejich odemčení a uzamčení odpovídala odpovědná osoba, například školník či vrátný/ná. V rámci výstavby či modernizace starších budov se doporučuje vytvoření a oddělení veřejného a neveřejného prostoru školy. Aby se zamezilo vstupu neznámých osob do prostoru se žáky. Z tohoto důvodu se doporučuje zřízení určitého přijímacího prostoru. Tímto způsobem se míra možné kriminality dá relativně efektivně snížit. Velmi to snižuje i riziko aktivního střelce z vnějšího prostředí. Hlavně na co tato norma nejvíce poukazuje je co nejlepší výhled, který není ničím blokován či narušován. Toto doporučení, lze v normě nalézt skoro u všech bodů.

Dále norma odkazuje na možnosti fyzické ostrahy, ať už formou materiální či personální ostrahy. Poukazuje co použít v rámci zabezpečení obvodu školy, jako ploty či stěny pozemku. Uvádí možné použití pletivových plotů, železných plotů, živých plotů v kombinaci s další překážkou a další možné zabezpečení. I zde však je kladen důraz, aby tato opatření nebránila ve volném výhledu a nevytvářela skrytá místa. Norma také poukazuje na použití vnitřních a vnějších kamerových systémů. Pokud se jedná o fyzickou ostrahu zprostředkovanou osobami, lze ji v rámci škol a školských zařízení použít pokud tyto osoby splňují normu pro výkon této profese, přesněji normu ČSN 76 1702, a její pozdější úpravy. Fyzická ostraha může být zprostředkována soukromými bezpečnostními službami, ale i vlastními zaměstnanci školy. Dle zákona č. 262/2006 Sb., zákoníku práce a pozdějších znění, může zaměstnavatel kontrolovat věci vnášené a vynášené, aby zabezpečil co největší bezpečnost na pracovišti. Norma udává i

možné formy využití této fyzické ostrahy od obchůzek, mobilní hlídky či vzdáleného dohledu přes kamerový systém.

Norma se celkově snaží zamezit vzniku kriminální činnosti v rámci školy a jejího okolí. Je, však pouze na příslušných orgánech pro danou školu jaká opatření z této normy budou použita. U starších budov, je větší část těchto doporučení již neaplikovatelná či velmi finančně náročná na zhotovení. [19] [20]

6.2 Současný stav zabezpečení

V této kapitole popíšu co nejpřesněji současný stav zabezpečení budovy. Jelikož se jedná o starší školní budovu, není zde od začátku její výstavby implementována či použita norma ČSN 73 4400, avšak budova a její okolí bylo již několikrát rekonstruováno a s jistými prvky této normy se lze potkat.

Prostranství kolem budovy je zde velice rozmanité, jelikož se budova nachází Mezi kancelářskými budovami, obytnými budovami a sousedí s mateřskou školkou a dětskými jeslemi. Většina budov kolem tohoto komplexu školních budov je více patrová a nabízejí tak výhled na celkovou plochu školy. V přední části budovy, kde je umístěn hlavní vchod, je vytvořeno široké a přehledné prostranství. Toto prostranství je chráněno zábrannými prostředky proti vjezdu vozidel, jedná se o patníky a betonové květníky. Kolem vnitřního vnějšího prostranství je vybudován plot s pod hradbovou bariérou. V současné době se však na plotě nenachází prvek zabezpečující plot proti přeлезení. Tyto prvky jako ostnatý či žiletkový drát, zde již nejsou umístěny. V době mého navštěvování této vzdělávací instituce, zde tento prvek nainstalován byl.

Co se týče oken, ty byly před několika lety měněny a v současné době by měli splňovat veškeré specifikace této normy, stejně tak i veškeré dveře. V přízemních prostorách se také nachází učebna informatiky, která je také opatřena mřížemi.

Fyzická ostraha objektu je zde zabezpečována vlastním personálem školy ve formě vrátné a školníka. Školník dohlíží v ranních hodinách na vstup žáků do prostor školy a zároveň zamezuje vstupu cizích osob, jak jsem sám vyzkoušel. V určený čas následně vchod uzamyká a jedinou možností vstupu se následně stává vrátná. Vrátná zde kontroluje a vpouští osoby. A však jen tehdy pokud mají domluvenou schůzku

s vedením či jinou formu dohody vstupu. Veškeré osoby jsou vždy vyzvány, aby počkaly na určeném místě, které je oddělené od zbytku školy. Místo kde je umístěna vrátnice nabízí výhled na tento prostor a prostor vchodu.

Pokud vezmu současné zabezpečení objektivně, v rámci možností školy je dostačující, ale i zde je velký prostor pro zlepšení. V rámci normy ČSN 73 4400 se několik prvků v oné normě zmíněných je již implementováno a další jsou plánovány při další rekonstrukci budovy.

7 Metodika výzkumné práce

V této kapitole popíšu a určím metodu, kterou jsem se v rámci práce rozhodl použít k získání dat. Tyto data my následně pomohou vytvořit relevantní výzkum, který bude souviset s tématem a cílem mé práce. Pro získání relevantních dat, jsem použil možnost strukturovaného dotazníku. V této kapitole tedy tuto možnost lépe charakterizují a popíši.

7.1 Dotazníkové šetření

Dotazníkové šetření je jedna z metod kvantizačního výzkumu, kterým se dá získat velmi mnoho informací od dotazovaných respondentů. Výzkumy prováděné touto technikou se dají měřit sociologické jevy a jsou matematicky a statisticky měřitelné. Tato metoda dotazníkového šetření je nejčastěji používána v sociologii či oborech jako jsou marketing, demografie, antropologie či psychologie. Jejich největší výhodou je kvantifikovatelnost dat získaných. Dotazníky mohou mít mnoho forem, ať už se jedná o osobní dotazování s respondenty, telefonické dotazování či písemné dotazování.

Dotazníky jsou koncipované tak, aby se jimi docílilo získání odpovědí na zásadní otázky, které si tvůrce dotazníku musí stanovit ještě před jeho vytvořením. Otázky v dotazníku musí být následně koncipované tak, aby za pomoci odpovědí na ně, šlo odpovědět na hlavní otázky, které si tvůrce stanovil. Bez stanovení hlavních otázek, které nejsou v dotazníku uváděny přímo, nelze výzkum zcela dokonale dokončit. Existuje zde následně velká rozdílnost mezi daty, která jsme chtěli získat od dat, která

jsite získali šetřením. Tato rozdílnost dat může mít následně za následek neplatnost a ne relevantnost celého výzkumu. Z tohoto důvodu si tvůrce dotazníku, musí vždy dát na jeho tvorbě záležet a otázky vždy důkladně promyslet, aby takováto situace nenastala.

Častými jevy, které jsou v rámci dotazníkového šetření měřena či zjišťována jsou chování respondentů, přesněji co by udělali, kdyby nebo jak by se zachovali v té či oné situaci. U tohoto jevu se, ale musí brát v potaz, že se jedná o to co si o sobě a o svém chování myslí respondent. Dalším jevem, který lze dotazníkovým šetřením dobře zkoumat je názor a postoj respondentů. Lze od nich získat data co je pro ně dobré či na jakou stranu se přiklání. Dalšími jevy, které lze tímto šetřením zkoumat mohou být vyznání, volební preference či znalosti respondentů. Dalším důležitým jevem, který lze zkoumat je charakteristika respondenta či jeho přibližná identifikace. Patří sem hlavně otázky identifikační, jako jsou věk, pohlaví či bydliště. Díky těmto otázkám lze následně vytvořit určité rozdělení v odpovědích respondentů. To znamená, která skupina respondentů se přiklání k té či oné straně, či co je jejich největší bod zájmu.

Dotazníkové šetření je velmi účinné a v rámci použité i často velmi oblíbené. Důvodů je hned několik. Mezi nejčastější důvod lze zařadit nízké finanční nároky a časové požadavky, firem či dotazovatele. Z tohoto pohledu je další výhodou menší potřeba výzkumníků pro získání dat. Jinou metodou by se počet lidí, jenž by sběr dat prováděl, mohl zvýšit až několika násobně. Největší výhodou zde je však reprezentativita výsledků a jejich vysoká standardizace umožňující statistickou analýzu dat. Dotazník, lze následně i po určité době použít znova, a tím získat určité porovnání dob dřívějších se současným stavem. Z pohledu respondenta má i to to šetření několik výhod počínaje často časovou nenáročností, konče anonymitou respondenta. A však i přes tyto zjevné výhody a plusy, se lze při dotazníkovém šetření setkat s určitými riziky. Mezi největší rizika lze zařadit určité měření názorů a postojů respondenta, nelze zcela určit jeho chování. Existuje zde i riziko zkreslování odpovědí způsobené dobrovolností vyplňovat dotazník. Vždy odpoví pouze ten, kdo chce, často tak zůstávají, některé otázky v dotazníku nezodpovězené a nelze z nich získat žádná data. I přes tato rizika je dotazníkové šetření jedno z nejpoužívanějších a to hlavně díky svým výhodám.

V rámci dotazníkové šetření se lze setkat s několika druhy a typy otázek, které mají své výhody a samozřejmě i nevýhody. Otázky můžeme rozdělit do dvou hlavních kategorií, a to na uzavřené a otevřené. Uzavřené otázky poskytují velkou rychlost vyplnění a krátkou odpověď. Na druhou stranu se zde však setkáváme s nízkou

přirozeností odpovědi a hloubkou odpovědi. Respondent, zde nemá možnost se zcela vyjádřit. Následně i tvorba otázek tohoto typu je časově náročná, jelikož autor musí zakomponovat do odpovědi správné, ale i nesprávné odpovědi. Otázky druhého typu, tedy otevřené nabízejí respondentovy volnost v odpovídání. Nabízí tedy autorovi velmi vysokou přirozenost odpovědi a jejich hloubku. Tyto otázky nabízejí také malou časovou náročnost na vytvoření, na druhou stranu však jejich následné zpracování je velmi časově náročné. Existuje zde také vysoká míra rozdílnosti odpovědí. Celkový čas na vyplnění takových to otázek je také potřeba delší nežli u otázek uzavřených. Existuje i možnost polootevřených otázek, tyto otázky kombinují výhody a nevýhody obou předešlých typů. Mezi nejčastěji používané druhy otázek patří podle jejich funkce, otázky výzkumné poskytující potřebné informace, filtrační pro dělení respondentů, či kontrolní ptající se na dotaz již jednou položený jen v jiné formě.

Celkové dotazníkové šetření lze rozdělit do několika etap. První etapou je příprava dotazníkového šetření. V této etapě je nejdůležitější stanovení a formulování zkoumaného problému či jevu. Autor musí přesně definovat, čeho výzkumem chce dosáhnout. V rámci přípravy si také musí určit vzorek dotazované populace, koho se bude ptát, kdo by mu měl na danou problematiku odpovídat. Dalším krokem v této etapě je rozhodnutí o způsobu sběru dat, jakým způsobem se respondentů bude dotazovat například, telefonicky, ústně, elektronicky formou internetového dotazníku či e-mailem, nebo papírovou formou. Konečným krokem této etapy je následně samotné vytvoření dotazníku či formuláře. Druhou etapou v rámci dotazníkového šetření je samotné zpracování dat a jejich následná analýza. Jedná se o nejvíce časově náročnou část dotazníkového šetření, neboť zde musí autor projít všechny odpovědi. Často v této etapě nachází dotazníky, které následně musí vyřadit z důvodu jejich nepoužitelnosti či neúplnosti. Poslední etapou je zde samotná prezentace získaných výsledků a později jejich implementace do další práce či pro další použití. [21] [22] [23]

7.2 Vlastní dotazníkové šetření

Pro svou práci jsem si vybral dotazníkové šetření, tímto šetřením chci docílit zjištění u určitého vzorku respondentů relevantní data pro získání odpovědi na hlavní otázky, důležité pro další postup mé práce. Jako respondenti mého dotazníku byli zvoleni žáci, pedagogové a zaměstnanci základní školy Poláčkova, na Praze 4. Hlavní tématem dotazníku je zjištění připravenosti žáku a personálu školy na možnost

aktivního střelce v budově. Dotazník se skládá jak z otevřených a uzavřených otázek, ale také polootevřených. Dotazníkem se snažím získat data od respondentů, a zjistit zda mají určité povědomí o aktivním střelci či vědí něco o takovém to jedinci. Dále se v rámci dotazníkového šetření zjišťuji, zda respondenti mají teoretické znalosti o tom, jak se v případě možného útoku aktivního střelce chovat a co zabezpečit popřípadě zajistit. V navazující části dotazníku od respondentů byla získána data zda pro takovouto situaci byly proškoleni, poučeni či zda byly jinak preventivně vzděláni v této oblasti. Poslední otázka tohoto šetření, je čistě zaměřena na subjektivní pocit respondenta, zda si myslí, že by možný útok aktivního střelce či podobného pachatele mohl hrozit i na jejich škole.

Hlavní otázky, na které se v rámci svého dotazníkového šetření snažím získat odpovědi, jsou: Je personál a žáci obeznámeni s termínem aktivní střelec a ví, o koho se jedná? Ví, jak se aktivní střelec projevuje a lze jej rozpoznat? Další otázkou dotazníku je: Vědí respondenti jak se za takové situace chovat? A poslední hlavní otázkou je: Byli respondenti v této problematice nějak vzděláni? Jednalo se o přednášky, školení či cvičení. Poslední otázkou je zde ona možnost útoku na jejich škole, a zda si připouští toto možné riziko.

8 Výsledky dotazníkového šetření

V rámci mého dotazníkového šetření bylo plánováno oslovit cca. 300 možných respondentů ze ZŠ Poláčkova na Praze 4. Dotazník byl sestaven z 20 otázek, otázky byly uzavřené a polootevřené. Dotazník je k nahlédnutí v přílohách bakalářské práce, viz. Příloha 1. Konečný počet respondentů, kteří dotazník zpracovali a odevzdali k vyhodnocení je 167 respondentů. Jedná se tedy o 56% původně zamýšlených respondentů. Osobně hodnotím počet respondentů velmi kladně, jelikož mi poskytli dost velký počet relevantních dat k vypracování.

Identifikace respondentů spočívala na otázkách číslo 1 a 2. Díky těmto otázkám jsem mohl určit věkový rámec respondentů a procentuální zastoupení respondentů, dle jejich vztahu ke škole. Respondenti, kteří dotazník vyplnili, byli ve věku od 10 let až po věk 77 let. Respondenti byly ve vztahu ke škole buď jako žáci, pedagogové a zaměstnanci školy. Největší zastoupení měli žáci školy, kterých bylo 145. Dále

odpovídalo 17 učitelů a celkem 5 zaměstnanců školy. Obě otázky jsou graficky zobrazené v příloze 2 a 3. Celkově největší procentuální účast respondentů měli žáci, kteří byli z 5. až 9. třídy základní školy. Grafický poměr tohoto zastoupení lze nalézt v příloze 4. Hlavním cílem těchto otázek byla identifikace respondentů, a následné zjištění, zda jsou obsáhnuty všechny možné skupiny respondentů, kterých se téma mé práce týká a od nichž jsou tyto data potřeba.

Další soubor otázek zjišťoval povědomí o aktivním střelci jako takovém. Přesněji se jednalo o otázky, od 3. až po 9. otázku. V rámci těchto otázek bylo zjišťováno, zda žáci a personál o termínu aktivní střelec vědí. Zda tento termín již v nějaké souvislosti slyšeli, viděli či četli. Další otázky měli za úkol zjistit, jak se podle respondentů aktivní střelec projevuje a co je většinou motivem jeho útoku, či jestli si myslí, že lze potenciálního pachatele identifikovat, ještě před zahájením aktu. Celkové vyhodnocení ukazuje, že velká část respondentů nikdy o aktivním střelci neslyšeli. Graficky znázorněno v grafu v příloze 5. Jedná se převážně o žáky 5. třídy, 6. třídy a pár jedinců z řad 7. třídy. Avšak povědomí o tom kdo by mohl být aktivní střelec je u respondentů skoro konstantně rozděleno na třetiny. Znázorněno grafem v příloze číslo 6. A však následnou kontrolní otázkou, ve které byla uvedena definice z plánu IZS STČ14/IZS, respondenti uvedli pouze v 37,6% odpovědí, že definice aktivního střelce vystihuje a definuje. Pozitivní shledávám skutečnost, že pouhých 10,8% respondentů si myslí, že definice je chybná či nesouvisející s aktivním střelcem. Znázorněno v příloze číslo 7. Z těchto výsledků můžeme usuzovat, že znalost či chápání pojmu aktivní střelec v rámci dotazované populace je mezi jednou třetinou či polovinou. Tudíž pouze jedna třetina či polovina respondentů je obeznámena s pojmem aktivní střelec dostatečně. Další soubor otázek o aktivním střelci byl zaměřen na jeho popis, či jak jej respondenti vnímají. Dále respondenti měli uvést nejčastější motivy pro činy aktivních střelců a v neposlední řadě se vyjádřit k tomu, zda je potenciální střelec možný zjistit ještě před začátkem aktu. Respondenti v rámci popisu aktivního střelce nejčastěji uváděli, že se jedná o psychicky narušeného jedince. Druhým nejčastějším popisem, který byl respondenty vybírán, byl popis člověka, který neumí ovládat svou agresi. Třetím nejčastějším popisem byl člověk, který páchá svůj čin ve stavu afektu, tedy nepřičetnosti. Jelikož se jednalo o polootevřenou otázku, objevili se i popisy, jiné nežli ty které byly na výběr, jednalo se zejména o popisy typu náboženský fanatik, či popis člověka, jenž chce se vším skočit, ale nechce odejít sám. V rámci těchto popisů

převládal onen náboženský fanatik. Odpovědi graficky znázorněné v příloze číslo 8. Další otázka směřovala na motiv pachatele, který si respondenti považují za nejčtenější. S ohledem na předchozí otázku, je i zde odpověď dosti podobná. Respondenti zde nejčastěji jako motiv uvádí psychickou poruchu jedince. Lze z toho usuzovat, že se respondenti více bojí útoku od těchto jedinců nejvíce, jelikož často tito jedinci již ve svém chování nemají zábrany. Dalším motivem, který byl respondenty vybírán dosti často, byla nenávist k celému světu či okolí. Podobně často vybíranou odpovědí byl motiv šikany. Z mého pohledu se v rámci obou případech motivů jedná o aktivního střelce jako jedince „zahnané kořisti“. Tím myslím, že i živočich například myš, která běžně neútočí, může zaútočit a to hlavně v případě zahrnutí do kouta. Kdy jedinou možností útěku či ochrany vlastního života, je ta nejkrajnější možnost a tou je útok i proti mnoho násobně většímu jedinci. Pokud respondenti uvedli jiný motiv, nežli z těch nabízených uváděli nejčastěji politické či náboženské motivy. V několika případech i terorismus, který je s těmito motivy často spojován. Otázka graficky zpracována v příloze číslo 9. Poslední otázky zaměřené na aktivního střelce byly otázky číslo 8 a 9 v dotazníku. Těmito otázkami, jsem od respondentů zjišťoval, zda lze podle jejich názoru potencionálního pachatele rozpoznat, ještě před útokem a podle čeho. V rámci této problematiky je četnost odpovědi zda lze či nikoliv velmi vyrovnaná. Přibližně půlka dotazovaných respondentů si myslí, že ano, druhá půlka zastává názor, že nikoliv. Necelých 10% respondentů se zas ztotožňuje s odpovědí možná, příloha číslo 11. Jako nejčastější poznávací znamení, díky kterému by potencionálního pachatele identifikovat respondenti uvedli, že se jedná o jedince něčím zvláštním, podivným a vymykající se běžnému průměru, ať už fyzicky, psychicky nebo sociálně. Jelikož se jednalo o otázku, kde respondenti mohli vybrat více možností, jsou data velmi různorodá, ale i přes tuto skutečnost se jedná o nejvíce volenou možnost. Dalšími ukazateli, které respondenti zvolili bylo - z neúspěchu obviňuje druhé a následně kladný vztah ke zbraním. Z mého pohledu tento kladný vztah ke zbraním, nemusí být vždy přesný. Já osobně mám taktéž kladný vztah ke zbraním a nemyslím si, že by tato skutečnost poukazovala na možnost projevu tohoto činu u mé osoby. Respondenti, zde mohli sami určit i jiná poznávací znamení, převažoval popis hledání návodů na výrobu zbraní a navštěvování extremistických internetových stránek. Graf znázorněn v příloze číslo 11.

Další sadou otázek jsem se od respondentů snažil zjistit jejich chování při MU tohoto typu, ale také jejich teoretickou připravenost pro danou MU. V dotazníku jsou to

otázky pod čísly 11 až 13. Respondenti zde ukazovali, jak by se s danou MU událostí vypořádali, přesněji jak by za dané MU postupovali a o co by se snažili. V první otázce měli respondenti sami za sebe určit, zda ví, jak by se při dané MU měli chovat či postupovat. Většina respondentů uvedla, že ví či tuší, jak by v dané situaci postupovali. Procentuální zastoupení respondentů, kteří si myslí, že ano, se pohybuje v rámci 67%. Graf je obsažen v příloze číslo 12. Tato otázka je však čistě subjektivní a je zcela na respondentovi, jak se na ni vyjádří. Respondent tudíž musel při své odpovědi zhodnotit své znalosti dané a subjektivní chování v dané MU. V rámci zjišťování reakce respondentů na MU, byla respondentům položena otázka číslo 12, kde měli číselně určit důležitost jednotlivých činů v rámci této MU. V rámci celkového výzkumu, se ukázalo, že respondenti jako celek dávají největší důležitost bodu zamknutí se ve třídě, či učebně. Druhým vysoce hodnoceným bodem se stalo schování se na místě, kde není možný útok. Celkově z těchto dat, lze vyvozovat, že respondenti opravdu vědí jak se v dané situaci nejlépe chovat. PČR v rámci svých informačních videí a brožur, udávají stejný postup chování při této MU. Jako poslední bod zde respondenti uváděli zastavení střelce jimi osobně. Tuto poslední možnost při MU radí také PČR, jde zde o nejkrajnější možnost. Výsledky graficky znázorněné v příloze číslo 13. Stejnou formou na zjištění chování respondentů v dané situaci, byla koncipována i otázka číslo 13, kde respondentům byla situace již nastíněná. V dané situaci, bylo největší zastoupení úkonů, jež by respondenti udělali, bylo zabarikádování dveří a zavolání policie. Tyto dva úkony měli mezi respondenty přes 75% zastoupení. Na dalších pozicích se umístily úkony jako ukrytí od oken a dveří, či pomoc raněným. I zde můžu pozitivně ohodnotit výsledky, správně by mezi úkony, které by se v dané situaci měli provést, je zabarikádování, informování PČR, ukrytí daleko od oken a dveří a v poslední řadě i umístění informační cedulky do okna o počtu osob uvnitř a jejich stavu. Z daných výsledků mohu usuzovat, že teoretická připravenost vybrané školy, ať už z rad žáků, kantorů a zaměstnanců, je na velmi vysoké úrovni. Avšak co se týče praktické připravenosti, to již nemohu posoudit.

V před poslední části dotazníku, jsem od respondentů zjišťoval, jakým způsobem byly v rámci této problematiky proškoleny a kým byly tyto školení na tuto problematiku MU organizovány. Jednou z otázek bylo i zjišťování zda respondenti znají bezpečnostní pravidla školy, ať už obsažená ve školním řádu či poplachovém planu školy. Tuto skutečnost zjišťovala otázka číslo 11 v dotazníku. V této otázce jsem zjišťoval, zda respondenti tato pravidla znají. Převážná část respondentů, zde

odpověděla, tak že tyto pravidla znají. Graficky znázorněné v příloze číslo 15. Další pokládaným dotazem na respondenty bylo, zda v rámci jejich školy byl někdy realizován nějaký preventivní program, zabývající se mimo jiné i problematikou MU aktivního střelce. Posléze kým byl tento program realizován. U této otázky se odpovědi respondentů shodovali s mým odhadem, tudíž většina respondentů u této otázky uvadla ne. Kladně na tuto otázku odpovědělo pouze 20 respondentů z řad pedagogů a žáků devátých tříd. Graficky je otázka zpracována v příloze číslo 16. Následně na to navazovala otázka číslo 15, kde jsem chtěl dosáhnout zjištění, kým byly tyto programy realizovány. Jelikož bylo u předchozí otázky možná i odpověď možná, objevilo se v této otázce více responzí, nežli respondentů, kteří nepředchozí otázku odpověděli ano. I tak zde v rámci responzí, měla největší zastoupení PČR a na dalším místě soukromé organizace, ať už bezpečnostní či jinak vzdělávací, popřípadě bylo uváděno DVPP. Výsledky graficky vyhodnoceny v příloze číslo 17. Další otázkou, kterou jsem zjišťoval připravenost školy jako celku, byla otázka číslo 16, kde jsem se snažil zjistit, zda škola zúčastnila cvičení na tuto MU. Odpověď jsem v rámci této otázky předpokládal, více jak v 80% byla odpověď ne. U dvou objevených odpovědí ano, byla připsána i poznámka, kde pedagogové vysvětlili, že na této škole nikoliv, ale na škole jejich předchozího působení se toto cvičení konalo. Výsledky graficky znázorněny v příloze číslo 18. V rámci svého průzkumu, jsem chtěl zjistit i jednu skutečnost, jenž mě velmi zajímala a to zda se někdo účastnil cvičení na MU aktivní střelec, mimo školu a osobně. Odpovědi mě velmi pozitivně překvapili. Jelikož se ukázalo, že mezi žáky je i pár studentů, kteří se takového cvičení účastnili. Jednalo se převážně o žáky osmé a deváté třídy a několik pedagogů. Výsledek graficky zpracován v příloze číslo 18.

V poslední části dotazníkového průzkumu jsem chtěl zjistit jak velká je ochota lidí se vůči dané MU připravovat, zda by byli ochotní se těchto cvičení zúčastňovat. Zároveň jsem se v této poslední části dotazníku dotázal respondentů na možnost vzniku této MU na jejich škole. Pokud se podíváme na otázku 18 z dotazníku obsaženého v příloze číslo 1. Zda respondenti vidí v těchto cvičení přínos pro bezpečnost školy, odpovědi se v celku různily. Avšak zde bylo velké procentuální zastoupení kladné odpovědi na tuto otázku. Jakákoliv prevence tohoto typu či jiné formy je vždy přínosná pro bezpečnost jakéhokoliv subjektu. Graficky znázorněno v příloze číslo 19. Další otázkou bylo zjištění, zda jsou respondenti ochotni se takovýchto cvičení účastnit. Zda o možnost se těchto cvičení zúčastnit, aby jejich připravenost na MU byla zlepšena. Jedná

se o otázku číslo 19, respondenti na ni odpovídali dle svého mínění a rozumového cítění. Většina respondentů na tuto otázku odpovídala kladnou odpovědí. I zde se ovšem našlo několik respondentů, kteří vyjádřili svou neochotu se takových to cvičení zúčastňovat. Respondentů, kteří nemají zájem se takových to cvičení zúčastňovat, bylo pouhých 17, převážně z řad žáků sedmé třídy. Jedná se tedy o malou procentuální část z celku. Výsledky graficky znázorněny v příloze číslo 20. Poslední otázkou, kterou jsem respondentům položil, byla: Myslíte si, že by se útok aktivního střelce mohl týkat i vaší školy?, takto položená otázka měla velmi zajímavé odpovědi. Ve 41,1% respondenti uvedli, že zde tato možnost je. Pouhých 18,4% respondentů si tuto skutečnost na své škole nepřipouští. Z řad učitelů si možnost vzniku této MU na škole připustila více jak polovina dotazovaných. Výsledky graficky vyhodnoceny v příloze číslo 21.

Celkově mohu dotazník vyhodnocovat, dle svých hlavních otázek. První otázkou bylo, jaké je povědomí o aktivním střelci mezi vybranými respondenti. Povědomí o aktivním střelci u vybraných respondentů je vcelku malé. Většina dotazovaných o tomto pojmu slyšela jen díky tomuto dotazníku. I přes tuto skutečnost, však respondenti dokázali relativně dobře zhodnotit, kdo to je a čím se projevuje. Dokázali se ztotožnit i s definicí obsaženou v plánu IZS STČ14/IZS, dokázali odhadnout i motiv útoku, či co střelce k jeho činu motivuje. V rámci rozpoznání potencionálního pachatele, se odpovědi často různili. I přes to respondenti vybrali několik charakteristických projevů aktivního střelce. Z mého pohledu střelce nejde nikdy přesně určit, může to být v celku za to kdokoliv. Respondenti, však mezi sebou přicházejí do kontaktu denně, tudíž by si změny chování pachatele mohli všimnout již před samotným aktem útoku. Proto hodnotím tuto otázku jako dostatečně dobře až dostatečně zodpovězenou respondenty. Druhou hlavní otázkou bylo zjištění, jak by se respondenti za dané MU chovali a postupovali. Tuto otázku musím ohodnotit velmi kladně. Jelikož respondenti odpovídali tak jak si mysleli. Nemohu z toho usuzovat, zda by jejich chování bylo při MU úplně stejné, jako při tomto průzkumu, jelikož by při dané MU zafungoval stres a psychické vypětí z dané MU. I tak si mohu konstatovat, že teoretické znalosti jak při MU mají respondenti chvalitebné. Jako celek či menší skupiny, by za dané MU mohli postupovat velmi dobře. Další otázkou, na níž jsem chtěl získat odpověď, bylo zda probíhají na škole nějaké preventivní akce, školení či cvičení na danou problematiku. Zde jsem zjistil, že v rámci této problematiky jsou proškolení pouze pedagogové, žáci jen minimálně či vůbec. Překvapivou výjimkou se zde však objevili žáci, kteří se cvičení na

danou MU zúčastnili v době osobního volna mimo školu. Poslední hlavní otázkou, na kterou jsem chtěl zjistit odpověď, byla jaká je ochota respondentů se pro MU proškolovat a připravovat. Ochota respondentů vůči vzdělávání tohoto typu byla značně vysoká. Což mohu hodnotit opět velmi pozitivně. Jako doplňkovou otázku jsem položil otázku možnosti útoku aktivního střelce na oné vybrané škole. Touto otázkou jsem chtěl zjistit přípustnost této MU mezi respondenty. Výsledek byl pro mě velmi šokující, vysoké procento respondentů si tuto možnost připouštěla. Přípustnost této možnosti byla velmi vysoká i mezi respondenty z řad kantorů. Z toho se dá usuzovat mnoho věcí, které by mohli tuto skutečnost trochu zmírnit spolu s navržením určitých bezpečnostních doporučení.

9 Zhodnocení připravenosti personálu a žáků na vybranou MU

V této kapitole kompletně zhodnotím veškerá získaná data, jež získalo za pomoci dotazníkového šetření. Hlavním zaměřením této kapitoly bude zhodnocení připravenosti personálu a žáků na vznik, průběh a zvládnutí dané MU. Toto zhodnocení bude zcela subjektivní a založeno na mém úsudku. Pro získání určitého názoru budu vycházet z dat získaných šetřením, ale i doplňkovým rozhovorem s vedením školy a některými učiteli.

Pro hodnocení připravenosti žáků jsem získal velké množství dat, jelikož 81% dotazovaných byly žáci páté až deváté třídy. Z tohoto celkového počtu bylo následně necelých 34% žáky deváté třídy, tudíž ve věku mezi 14 až 16 roky. Pokud se podíváme na připravenost žáků, lze ji rozdělit na dvě poloviny, žáky páté až sedmé třídy, a dále pak žáky osmé a deváté třídy. Rozdělení je také možné na mladší a starší žáky. V připravenosti musím lépe hodnotit právě ony mladší žáky, tedy žáky páté až sedmé třídy. Jejich odpovědi byly přesnější, a na otázku znalosti bezpečnostních pravidel školy odpovídali ve většině případů ano. Pokud bych se zabýval pouze tímto, hodnotil bych připravenost žáku v poměru 60:40, tedy že přípravných je pouhých 60% respondentů. Naštěstí pouze z těchto dat nevycházím, odpovědi na to, zda respondenti z řad žáků vědí kdo je aktivní střelec, byly velmi rozdílné. Celkově pouhých 40% žáků vědělo kdo je

aktivní střelec, avšak na projevech jeho činu se shodovala většina respondentů. Velká část dotazovaných o termínu aktivní střelec nikdy neslyšela, a to i za okolnosti že v době provádění dotazníkového šetření se tato problematika řešila v masových médiích ve všech formách. Hlavním cílem bylo však zjistit připravenost a následné chování žáků v dané MU. Otázky, byly zaměřené jak na identifikaci možného pachatele ještě před spácháním samotného aktu, ale i na postupy během útoku samotného. Zde jsem se respondentů tázal, zda lze či nelze pachatele rozpoznat před samotným aktem. Zde se odpovědi objevovali ve stejném poměru. V rámci identifikace je u aktivních střelců ve školním prostředí, často stejná charakteristika střelců. Pokud se jedná o identifikaci střelce, respondenti uváděli převážně správnou odpověď, na které se shoduje i velké množství odborníků z řad bezpečnostních odborníků. Respondenti zde uváděli odpověď, je něčím zvláštní, podivný a vymykající se běžnému průměru. Tato odpověď se zobrazovala ve velkém množství. Připravenost žáků však hodnotím podle jejich úsudku, jak by v dané situaci na tuto MU reagovali. Musím brát však v potaz, že se jedná o data získaná dle subjektivního názoru samotných respondentů. Oni museli zhodnotit sami, jak by se v takovéto situaci chovali, nelze tedy zaručit, že se takto respondenti v případě reálné situace zachovali. Zhodnocuji zde tedy pouze teoretickou přípravu žáků na danou MU, jejich chování může být ve skutečné MU naprosto jiné a ovlivněno stresem. Ve většině případů žáci, i když si nebyli jisti, určovali správné postupy v případě této MU. Vždy umístili jako poslední řešení této MU přímou konfrontaci s útočником popřípadě střelcem. Jako první možnost vždy volili informovat PČR, pro jejich včasný zásah. Pokud se jedná o postup, jako takový vycházeli vždy z doporučené metody v rámci útoku takového typu a tou je - Uteč, schovej se a boj. Podle této metody postupovala velká část respondentů z řad žáků. Pokud jim byla v otázce nastíněna možná situace, ve které by se v dané MU mohli, ocitnou, dokázali vyjádřit postup, jenž by je ochránil od možného zranění či konfrontace aktivním střelcem. V dané modelové situaci, vždy dominovalo zabarikádování či zamčení dveří učeben a schování se daleko od oken a dveří. PO ukončení dotazníkového šetření jsem se vždy žáků zeptal, jak by lavice k zabarikádování dveří použili, často se i dostalo odpovědi zapříčení dveří o protější stěnu za pomoci lavic. Jedná se o jednu z neefektivnějších metod jak dveře zabarikádovat. Připravenost žáků můžu v rámci získaných dat hodnotit velmi kladně, avšak zůstává otázka, jak by se zachovali v reálné MU. Zhodnocuji pouze teoretickou přípravu žáků, jelikož zde nebylo vytvořeno modelové situace pro zjištění jejich připravenosti, ale i zde by se následně mohla

projevit odchylka od reálné MU, jelikož by zde žáci věděli o tomto cvičení. Pokud budu tedy vycházet ze svých získaných dat, mohu zde připravenost žáků vyhodnotit jako dostačující či možná lehce nad průměrnou. Jedná se pouze o zhodnocení teoretických znalostí a postupů v dané MU. Připravenost hodnotím velmi dobře v rámci jejich možností.

Připravenost personálu budu zde hodnotit, také podle získaných dat dotazníkovým šetřením a následným doplňkovým osobním dotazováním na vedení školy a některé pedagogy. Personál si zde mohu rozdělit na pedagogický sbor a zaměstnance, jako vrátná, školník a tak dále. Pokud se zde budeme zabývat znalostí termínu aktivního střelce, setkávám se zde s téměř dokonalou znalostí tohoto termínu, i jeho vysvětlením. Může to být způsobené řadou školení, ale také větším zájmem o aktuality ve světě, či sledováním médií, kde byla tato problematika velice často zmiňována. Pokud se jedná o možnou identifikaci střelce či útočníka, pedagogové zde přicházejí do styku se žáky velmi pravidelně a mohou si určitých změn v chování žáka všimnout a včas je začít řešit. Jako hlavní poznávací znamení učitelé uváděli stejnou možnost jako žáci, dále však využili možnosti vlastní odpovědi a uváděli hlavně změnu chování žáka či jeho neochotu zapojovat se do kolektivu ostatních. Po doplňkových otázkách, zda se snaží takovéto změny chování u žáků registrovat, odpovídala většina kantorů kladně. Pokud se jedná o jejich chování v rámci MU, jedná se opět o čistě teoretické chování, na základě dotazníkového šetření. Postupovali by učitelé stejně jako žáci, dle podmínek uteč, schovej se a bojuj. Vždy na prvním místě vedlo upozornění policie na vznik takovéto MU. Dále pak ukrytí se spolu s co nejvíce žáky, či evakuace co největšího množství žáků, pokud to bezpečně lze. Připravenost kantorů by v tomto případě měla být větší nežli žáků. Kantoři v rámci otázky situace odpovídali velmi dobře, tím lze usuzovat jejich možnou reakci v dané MU. Kantoři se zde snaží v první řadě zabezpečit bezpečí žáků až následně bezpečí své. Tato skutečnost byla zjištěna osobním dotazováním po ukončení dotazníkového šetření. Pokud mám hodnotit připravenost, hodnotím ji velice dobře, zarážející pro mě zůstává určitá absence kurzů či vzdělávacích přednášek, popřípadě cvičení na zvládnání dané problematiky MU. Jelikož se útoky daného typu objevují velice často v rámci školních zařízení a škol. Připravenost pedagogického sboru hodnotím taktéž jako velmi dobrou po teoretické stránce, jelikož praktickou zde nemohu hodnotit. Pokud jde o připravenost zbylého personálu, odpovědi jsou velmi podobné jako u kantorů, výjimku tvoří kontakt s žáky, který by mohl pomoci

při zjišťování problému ještě před jejím začátkem. Avšak odpovědi týkající se aktivního střelce a teoretického vládnutí MU, lze zaměstnance hodnotit dostatečně, jelikož u nich nejsou často dělána žádná školení či kurzy na problematiku bezpečnosti školy.

Celkově mohu připravenost školy jako celku, hodnotit velmi dobře. Co se týče odpovědí respondentů, dovoluji si tvrdit, že jejich teoretická připravenost je na velmi dobré úrovni. Otázkou však zůstává, jestli tyto dobré teoretické znalosti jsou schopni implementovat do praxe stresové MU. Pokud se jedná o připravenost objektu, lze na něm najít několik bezpečnostních nedostatků, ale v rámci svého provozu je na tom dobře. Nedostatky jsou zde minimální, ale mohou mít vliv na následky útoku aktivního střelce či jiné MU. Zde připravenost objektu hodnotím jako lehce sníženou. V celku se na útok aktivního střelce nelze nikdy zcela připravit, jelikož si střelec nejčastěji volí jako cíl, měkký cíl s vysokým počtem lidí, nelze zabránit útoku zcela z důvodu neustálého pohybu osob. Připravenost je tudíž, na každém jednotlivci, ať se jedná pouze o teoretickou připravenost či o praktickou připravenost získanou na kurzech sebeobranu či jiných obdobných kurzech.

10 Doporučená opatření pro zvýšení bezpečnosti

V této kapitole budu navrhnout možná doporučení pro zvýšení bezpečnosti na vybrané škole. Tyto doporučení jsou vytvářena čistě na mém subjektivním úsudku. Nelze je tedy zcela brát jako návod na zabezpečení budovy. Doporučení jsou na základě mého pozorování ve škole a jejím okolí. Tuto kapitolu rozdělil na bezpečnostní opatření objektová a na doporučení pro personál a žáky.

10.1 Bezpečnostní opatření objektová

Jelikož se jedná o starší školní budovu, při jejíž stavbě ještě neexistovala norma ČSN 73 4400, lze na ní nalézt několik bezpečnostních nedostatků. Tyto nedostatky však nejsou tak závažné, ale i přes to se zde nacházejí. Mezi některé nedostatky můžu zařadit nedostatečné zabezpečení oken suterénu a přízemního podlaží. Tyto okna nejsou nijak chráněna proti násilnému vniknutí. Dalším nedostatkem, jenž u budovy nalezl je absence zábrany proti přelezení plotu, kolem pozemku se školím hřištěm školy. Při jedné z mé obchůzek, jsem byl svědkem situace, kdy žák školy, odhadem 7-8 třídy,

přešel plot, přeběhl pozemní komunikaci do blízkých potravin. Zde si žák něco koupil a stejnou cestou se vrátil do prostor školy. Z mého pohledu je to značné pochybení bezpečnosti, tato skutečnost mě nemile překvapila. Co se týče vnitřních nedostatků, je umístění mříže do prostoru schodiště. Mříž zde byla umístěna, aby se ve večerních hodinách, kdy ve škole probíhají různé tělesné a tělocvičné aktivity pro veřejnost, tyto osoby nedostali nikam jinam, nežli mají povoleno. Jedná se sice o velmi dobré zabezpečení proti vstupu, ale v rámci možné evakuace se zde může jednat o problémovou situaci při uzamčení mříže. V případě požáru by tak zůstalo pouze jedno evakuační schodiště s únikovou cestou. Mříž se dá, dle mého názoru, také zneužít při možném útoku aktivního střelce, kdy střelec umístí na mříž vlastní visací zámek, či zámek na kolo a vytvoří tak na jednom ze dvou schodišť zábranu proti úniku a následně druhé schodiště využije pro svůj čin. Avšak tento plán útoku by chtěl určitou připravenost a znalost objektu. Toto jsou hlavní nedostatky, jež jsem svým pozorováním zjistil.

Doporučení na zlepšení prvního nedostatku by bylo zabezpečení oken suterénu a přízemního podlaží. Okna suterénu jsou umístěna cca 15 cm nad zemí, těmito okny lze nahlédnout do šaten celé školy. Tyto okna bych zabezpečil použitím mříže. Mříže bych volil nejlépe o průměru kovového či ocelového prutu nejméně 20 mm, se vzdáleností os prutů nejvíce 200x250 mm, přičemž spoje vodorovných a svislých prutů jsou svařeny nebo snýtovány. Mříž pevně zakotvená do zdi. Skla oken opatřena neprůhledným nátěrem a kovovou sítí zabraňující vhození předmětů do místnosti. Okna v přízemním patře jsou převážně okna tříd, kabinetů a prostor vedení školy. Okna těchto přízemních prostor bych doporučil vybavit folií proti průraznosti nejméně 250 J nebo sklem obdobně odolným proti průrazu nebo vytlačení z rámu. Dále bych okna v rámci celé budovy opatřil pojistkou proti celému otevření oken, okna by šla pouze pootevřít ne zcela otevřít. Mříže na tyto okna bych nedoporučoval z důvodu negativně působícího dojmu na žáky, mimo učebnu informatiky, kde již tyto mříže jsou nainstalovány.

Dalším doporučením, které bych chtěl, navrhnou je instalace doposud chybějícího zařízení proti přelezení plotu. Pro tuto možnost lze vyřešit použitím ostnatých drátů, buď to v plastovém provedení či kovovém provedení. Další stejně účinnou možností je umístění žiletkového drátu. Obě tyto možnosti jsou v rámci použití, zcela dostačující a nejsou tak ekonomicky náročné. Toto opatření bych umístil hlavně na ploty v těsné blízkosti ulic, ve vnitřní části, kdy plot školy sousedí s mateřskou školkou a přilehlými

jeslemi, není umístění tohoto opatření potřebné, jelikož obvod zmíněných dvou zařízení je tímto způsobem již zajištěn. Tímto opatřením, lze eliminovat možnost přezení plotu na přijatelnou mez. Současně tím eliminujeme, již zmíněný, možná přezení plotu žáky z důvodu nákupu potravin.

Dalšími možnými opatřeními, která bych doporučil a měli za následek zlepšení bezpečnosti školy, je umístění opticko-kouřových hlásičů systému elektrické požární signalizace nebo elektronického požárního hlásiče do prostor chodeb. Toto doporučení, nemá pro celkovou bezpečnost takový vliv, ale urychlí to zjištění požáru či ohně v prostorách školy a tím zrychlí i čas začátku evakuace a upozornění HZS. Jako poslední doporučení bych zvažoval umístění kamerového systému dále jen CCTV, tyto kamery bych hlavně umístil do prostor před hlavním a vedlejším vchodem, tak aby tyto vchody byly zaznamenávány. Další místo kam bych kameru umístil, je prostor, kde čekají návštěvy či vestibul budovy. CCTV bych následně opatřil zařízením pro uchování záznamu po dobu 7 dní, následně by se záznam automaticky přemazával do smyčky. Jelikož by zde byly monitorovány veřejné prostory a záznam by byl uchováván, je zde potřeba získání povolení od Úřadu pro ochranu osobních údajů.

Posledním doporučením, které bych chtěl zmínit je ona mříž umístěná na schodišti. Mříž má svá pro a proti v rámci bezpečnosti. V rámci doporučení bych zvažil možnost odstranění mříže, či stanovení pravidel uzamčení. Jelikož jsou veškeré učebny a kabinety ve večerních hodinách již uzamčené postrádá tato mříž, k vymezení určitého koridoru smysl či účelnost. Z mého pohledu je tu vysoké riziko možného zneužití mříže při útoku za účelem jeho zefektivnění. Mříž lze velmi snadno zamknout jiným zařízením či ji zablokovat proti otevření.

Opatření, jenž jsem v této kapitole navrhl, by měla za následek snížení možnosti násilného vniknutí do budovy či na pozemek školy. Snížením této možnosti, lze zabránit průniku možného aktivního do prostor školy. Avšak ochránit žáky a personál školy před útokem aktivního střelce před školní budovou nelze. Právě prostor před školou, kde se v ranních a odpoledních hodinách shromažďují žáci, jejich rodiče a personál školy je nejzranitelnější coby měkký cíl.

10.2 Bezpečnostní opatření pro personál a žáky

V rámci těchto opatření se budu zabývat hlavně prevencí před takovouto MU či jinou MU, a jak je v jejich průběhu zvládat a během nich postupovat. Během svého dotazníkového šetření, jsem narazil na skutečnost, že nějaká forma proškolení či preventivních činností, zde absolvovala jen hrstka respondentů, převážně se jednalo o respondenty z řad pedagogického sboru a zaměstnanců školy. Po dopsání dotazníku, jsem se osobně dotazoval na základě zjištěných odpovědí, odkud mají informace jak při takovéto MU události postupovat. Tato otázka nebyla v dotazníku uvedena a byla kladena až po jeho ukončení žákům ve třídách. Většina uvedla informační video PČR a jejich informační brožury. Video je dostupné na oficiálním YouTube profilu PČR. Přesně se v něm radí tři nejběžnější postupy v rámci takovéto MU, těmi jsou: utíkej, schovej se a bojuj. U pedagogů byla určitá forma proškolení dělána formou přednášek a kurzů pod záštitou různých organizací. V rámci školy však nejsou cvičení na tuto MU realizována, realizovány jsou zde jen dvakrát ročně pouze nácviky evakuace.

V rámci svých doporučení pro personál a žáky, bych vedením školy zvažil začlenění určitou formu nácviku postupů pro případ aktivního střelce. Jelikož na škole probíhá pravidelný nácvik evakuace, nemyslím si, že by v tomto případě toto doporučení působilo problémy. V rámci doporučovaného nácviku by se žáci pod dohledem kantora naučili zabarikádování a ukrytí uvnitř třídy během útoku aktivního střelce. Tato činnost by se skládala ze zamčení dveří, dále použití lavic a jiných předmětů k zabarikádování dveří. Lavice k tomuto zabarikádování by měli být umístěny kolmo na dveře, tak aby vytvořili spojnicí mezi dveřmi a zdí naproti dveřím. Výsledné umístění lavic k tomuto zabarikádování by mělo mít tvar písmena „T“. Dále by se žáci měli ukrýt dál od oken a zabarikádovaných dveří. Umístění cedulky s počtem osob v místnosti a jejich stavu není zcela nutné, ale i tak bych ji doporučil z důvodu budoucího usnadnění práce složek IZS.

Dalším doporučením, které bych navrhl je školení pedagogů a zaměstnanců v dané problematice. Existuje velké množství firem, jenž tyto kurzy nabízejí a realizují. Jejich přínos pro zvládání takovéto by MU byl velmi velký a hlavně kladný. Prevence a připravenost na MU je velmi důležitým prvkem, který vznik takových to MU sníží, či v případě MU následky velmi sníží. Stejnou možností může být spolupráce s PČR a vedením školy. Zde může vedení školy nabídnout prostory školy pro realizaci

taktického cvičení PČR a jednotek IZS na tuto typovou situaci aktivního střelce. Při této příležitosti si mohou pedagogové vyzkoušet i role figurantů. Tato zkušenost s postupem jednotek PČR bude následně pro pedagogy velmi cenná v případě MU, budou vědět jak PČR postupuje a podle toho mohou na tuto MU patřičně reagovat.

Posledním doporučením, jenž bych hodlal navrhnout je vytvoření obecných pokynů pro učitele a žáky na tuto MU. Jednalo by se o pokyny, jenž by následně mohli být implementovány do dokumentace školy či školního řádu. Návrh takových to obecných pokynů pro učitele je v příloze číslo 22, podobné pokyny pro žáky jsou umístěny v příloze číslo 23.

Tato navrhovaná opatření mají jak teoretickou formu, ale zároveň i praktickou. Může se jednat jak o kurzy první pomoci či sebeobrany. Je však na každém jedinci zda se chce na tyto situace adekvátně vzdělávat. Toto vzdělání může být realizováno školou či si jej jednotlivec zajistí sám. Jak se říká, připravenost je nadevše, či jak říká heslo skautů „Vždy připraven.“. Tato skutečnost může mít za následek správné postupování v případě vzniku MU tohoto typu. [24]

11 Diskuze

V této kapitole se chci zaměřit na prezentování výsledků získaných provedeným dotazníkovým šetřením a jím získaných dat, dále se v této části budu zabývat jednotlivým zhodnocením částí práce. Diskuze bude současně obsahovat komparaci získaných výsledků s výsledky jiných prací na podobné téma a damou problematiku popřípadě s odbornou literaturou. Všechny poznatky a informace získané za účelem sepsání této práce jsou prezentovány na základě studia souboru typových činností složek IZS, internetových zdrojů, literárních zdrojů a poznatků jiných odborníků z oblasti bezpečnosti.

Na úvod této kapitoly bych chtěl prezentovat a vysvětlit důvod volby tohoto tématu a výzkumného šetření. Hlavním důvodem výběrem tohoto tématu byla skutečnost, že mě práce na dané problematice zajímala a chtěl jsem zjistit skutečný stav věci. Jelikož je tento typ útoku stále častější byl to i stěžejní důvod, proč jsem zvolil právě situaci s aktivním střelcem. Jelikož současná neutišená bezpečnostní situace v Evropě, ve světě, ale také přímo v naší republice. Jedná se zároveň o největší důvod výběru této MU, v rámci typových plánů IZS. Jedná se zároveň i zvědavost zjištění jak je na tom v rámci připravenosti na danou problematiku personál školy a její žáci. Dalším důvodem, jenž mě k vytvoření práce vedl, byly nedávné útoky ve školském zařízení a školách za poslední dva roky.

Výzkumné šetření bylo specifikováno na jednu konkrétní základní školu, vybranou školou se takto stala ZŠ Poláčkova na Praze 4. Původně bylo plánováno oslovit až 300 potenciálních respondentů, skutečný počet respondentů se v konečné podobě byl 167. V rámci šetření byli hlavně osloveni žáci páté až deváté třídy, veškerý pedagogický sbor a několik zaměstnanců školy na různých pozicích. Jelikož je tento typ útoku stále vzrůstající trend mezi útoky, zajímalo mě, zda si respondenti myslí, že by se takovýto potenciální útok mohl týkat i jejich školy? I na tuto otázku jsem v rámci svého šetření hledal odpověď, a bude vyhodnocena v následujícím textu.

V teoretické části bakalářské práce jsem se zaměřil hlavně na definování pojmů „lonewolf“ a „aktivní střelec“, jedná se o krátké definice. Dále jsem v rámci teoretické části zmínil několik případů útoku tohoto typu jak v rámci České republiky tak i zahraničí. Další kapitolou bylo vymezení „aktivního střelce“ dle trestního práva, jak je na něj v rámci české legislativy nahlíženo. Další dvě kapitoly se zabývají zastavením pachatele, jelikož však nejsou stěžejním tématem práce, věnoval jsem se jim okrajově. Poslední částí je zabezpečení budovy dle normy ČSN 73 4400, jenž odkazuje na eliminaci možných kriminálních jevů okolo školní budovy a její následné zabezpečení.

Druhou část mé bakalářské práce tvoří výzkumná část, kde je představeno dotazníkové šetření. Výzkumné šetření bylo provedeno za využití nestandardizovaného dotazníku, jenž byl zcela anonymní. Dotazník byl sestrojen autorem práce. Distribuce dotazníku probíhala výhradně papírovou formou s mojí osobní účastí během vyplňování. Přislíbena byla původně účast necelých 300 respondentů, konečný stav respondentů nakonec zůstal 167, jelikož mnoho respondentů z řad žáků onen den, kdy dotazníkové šetření probíhalo, do školy nedorazili či byli nepřítomni. Hlavním cílem

dotazníkového šetření bylo docílení odpovědí na mnou definované hlavní otázky. Za pomoci těchto otázek jsem následně dle svého úsudku zhodnotil připravenost na takovouto MU.

Tyto hlavní otázky budou podrobněji rozebrány a obhájeny v souvislosti se zjištěnými daty, která byla získána prostřednictvím uskutečněného dotazníkového šetření.

První hlavní otázkou je zda je personál a žáci obeznámeni s termínem aktivní střelec a ví, o koho se jedná? Pro vyhodnocení této otázky jsem vytvořil tři pod otázky díky nimž na tuto otázku mohu následně odpovědět. První zjišťující otázkou v tomto případě bylo, zda o tomto pojmu někdy slyšeli. Z celkového počtu dotazovaných pouhých 38 respondentů (22,8) uvedly, že ano. Viz příloha číslo 5. Jedná se celkem o zajímavé zjištění, vzhledem k faktu, že problematika aktivních střelců byla v médiích za poslední roky velice často zmiňována a diskutována. Vzhledem k tomu, že sociální média se již dotýkají všech, je velmi zářející toto zjištění. Druhou pod otázkou bylo, zda respondenti vědí, kdo je aktivní střelec. Výsledky byly téměř identické, počet respondentů, kteří uvedli, že ano čítal 39 jedinců (23,4%), zobrazeno detailněji v příloze číslo 6. Tudíž celkové povědomí o aktivním střelci je v rámci dotazovaných respondentů minimální. V rámci dotazování, jsem to však předpokládal, jelikož většina dotazovaných byla žáky, z celkového počtu se jednalo o 145 respondentů. Poslední doplňkovou otázkou bylo, zda je uvedená definice pro aktivního střelce pravá či pravdivá. Definice byla převzata z plánu IZS pro tuto typovou činnost. I zde byly výsledky skoro konstantní, rovněž zde s možností ano ztotožnilo 60 respondentů (35,9%), příloha číslo 7. Odpovědi na mou otázku zda je personál školy a žáci obeznámeni s termínem aktivní střelec, jsem získal negativní. Z mého pohledu, zjištění pouhých 30% respondentů o dané problematice slyšelo a znají ji, je velmi neuspokojivá. Avšak musí brát v potaz, že se jedná o respondenty civilní, tudíž nemusí být s danou problematikou takto obeznámeni. Větší důraz na znalost této problematiky je kladen na příslušníky jednotek IZS, zejména na příslušníky PČR.

Druhou otázkou jsem se snažil zjistit jaké povědomí je o tom kdo je nejčastěji pachatel takových to skutků a zda jej lze identifikovat. *„Aktuálně jsou v našich podmínkách nejvyšším rizikem psychicky narušené osoby útočící např. pod vlivem bludu, který mohl být podpořen mediálním výstupem nebo prostým nezvládnutím situace“.* [16] – tuto skutečnost nám nastiňuje pan Patrick Szotkowski. Mě osobně

nezbývá nežli souhlasit, ale jak danou problematiku vidí respondenti. Ti s výrokem taktéž souhlasí, neboť v rámci dotazníku uvedli ve 103 případech tuto možnost (61,7%), příloha číslo 8. Tuto skutečnost uváděli respondenti i jako jeden z motivů takového činu. Pokud jde o identifikaci pachatele, ještě před samotnou střelbou, nemůžeme přesně určit, zda jej lze identifikovat. I přes tuto skutečnost, však existuje několik charakteristických znaků, jenž se u střelců projevují. Na tuto problematiku jsem se respondentů taktéž zeptal, odpovědi byly více méně v poměru 50 ku 50. Existuje mnoho studií, jež se touto identifikací zabývá. Pan Radim Badošek ve svém článku vyzdvihl několik možných charakteristických projevů. [25] Respondenti v mém šetření nejčastěji uvedli jako tento charakteristický projev, je něčím zvláštní, podivný a vymykající se běžnému průměru (fyzicky, psychicky, sociálně), tuto skutečnost uvedlo 65 respondentů. Tím respondenti potvrdili názor pana Badoška v jeho článku zabývajícího se touto problematikou.

Stěžejní otázkou mé práce bylo, zda respondenti vědí, jak by za takové situace měli postupovat. V rámci republiky a celého světa existuje několik postupů, jak v případech aktivního střelce postupovat. V rámci České republiky se jedná o video spoty a informační brožury PČR, Uteč, schovej se a bojuj! [24] Pokud se podíváme do zahraničí ve Spojených státech amerických existuje spousta podobně zpracovaných materiálů, za zmínku stojí návod na tuto situaci od U.S. Department of Homeland security – Active shooter, How to respond. Tato brožura přesně predikuje jak postupovat v takovéto situaci i jak rozpoznat možného pachatele. [26] Pokud se jedná o jinou formu prevence či poučení americký úřad FBI, jenž na svém portále sdílí video spot, zaměřený rovněž na to jak situaci zvládnout a jak při ní postupovat. [27] Jedná se o velice dobře zpracované materiály, které uvádí, jak by se osoby v této situaci měli chovat. Pokud mohu porovnat materiály od PČR a zahraniční, jsou na stejně dobré úrovni. Respondenti v rámci mého dotazníkového šetření odpovídali velmi dobře, v rámci metod, jenž jsou doporučovány výše zmíněnými zdroji. Přesně 112 respondentů si bylo jisto, že by věděli jak v takové situaci postupovat. Výsledky tomu opravdu odpovídali. Respondenti vždy zvolili jako největší prioritu samotné ukrytí či útěk, následně nato informovat policii. Jako poslední možnost zde byla volena neutralizace pachatele vlastní silou. Graf v příloze číslo 13. Jedná se o přesné chování a úkony, které doporučuje v rámci této situace PČR či zahraniční FBI. Z tohoto pohledu se jedná o velice pozitivní zjištění. Stejně byly koncipovány odpovědi na modelovou situaci, kdy si měli

respondenti představit, že jsou ve třídě a určit jejich další postup. Přesně dle navrhovaných opatření respondenti uváděli zabarikádování v učebně v 76,6% případech a dále zavolání PČR v 81,4%. Jedná se tedy o doporučené chování rámci této možné situace, a však jedná se o chování zcela teoretické. Existuje mnoho jiných faktorů, jenž by na tuto činnost mělo vliv. Jedním z největším ovlivňujícím faktorem v rámci této situace by byl bezesporu stres a následná panika. Jak by se tato skupina jedinců chovala při takovéto psychické zátěži? Největším nepřítelem se v takové situaci stane panika. Lidé ztrácí během paniky logiku myšlení. „*Paradox paniky spočívá v tom, že všichni jsou sice emočně vnímavější k druhým, napodobují je, ale jinak platí naprostá bezohlednost vůči ostatním a individualizace sebezáchovné snahy.*“ [28]. Nelze tedy přesně určit chování respondentů, při vzniku takovéto situace. K tomuto účelu by byla potřeba vytvoření komplexního cvičení, kde by toto chování mohlo být lépe vypořádováno. Na základě svých získaných dat, však mohu říct, že teoretická připravenost se mezi respondenty nachází. Respondenti vědí, jak by se měli zachovat a jak postupovat. Bohužel psychická zátěž v takovéto situaci může způsobit, že racionální vnímání a chování jedinců bude potlačeno. Z toho můžu pouze usuzovat, jak by se v reálné situaci zachovali. I přes tyto skutečnosti jsem s výsledky svého šetření velice spokojen a dokonce i mile překvapen. Jelikož na znalost této problematiky není dáván v rámci školství takový důraz. Ovšem s vzrůstajícím počtem takových to incidentů vyvstává otázka, neměl by být?

Další částí mého šetření bylo, zda respondenti znají bezpečnostní pravidla školy a zda jsou na problematiku aktivního střelce nějak vzděláváni a připravováni. Zajímalo mě, zda pro situace tohoto typu v rámci vybrané školy probíhají určitá cvičení či prevence. Otázka byla převážně zaměřena na personál školy, jelikož se daná problematika řešila i na ministerstvu školství české republiky po útocích psychicky narušené osoby v prostorách školy. Osobně jsem doufal ve velmi příznivé výsledky. Realita byla taková, že tyto školení zde skoro nejsou. Dotazníkovým šetřením byla zjištěna minimální četnost takových to preventivních programů či jejich absence. Výsledky šetření byly takovéto, co se týče preventivního programu, jenž byl někým organizován, uvedlo pouhých 20 respondentů, že se takovýto typ programu konal (12,5%), převážně pak bylo tvrzeno, že realizaci takového programu prováděla PČR. Pokud se jedná o cvičení na tuto tematiku tak na dané škole nikdy neproběhlo. Utvrzuje mě v tom výsledek dotazníku, ale i potvrzení vedením školy. Přesto si většina

respondentů myslí, že by akce tohoto typu byla pro celkovou bezpečnost velmi přínosná. Z dotazovaných 167 respondentů, v tomto vidělo možný přínos pro bezpečnost 116 respondentů, tedy 69,5% všech dotazovaných. Graf v příloze číslo 19. Na otázku zda by se takového to cvičení respondenti zúčastnili, pokud budeme brát možnost možná jako pozitivní, vyslovilo souhlas s tímto cvičením skoro 90% dotazovaných. Graf v příloze číslo 20.

Poslední otázkou mého výzkumu s ohledem na stále se objevující útoky tohoto typu ve školách, ale i na jiných druzích měkkých cílů, bylo zjištění, zda si respondenti připouštějí možnost vzniku podobného útoku či situace v rámci jejich školního prostředí. Chtěl jsem zjistit jak je tato situace vnímána na této vybrané základní škole. Výsledky mého průzkumu mě utvrdili v mé teorii, že jen necelých 50% populace si nebezpečí připustí za jakékoliv situace. Výsledek mého šetření byl následující, 65 respondentů, tedy 41,5% si možnost útoku na jejich škole připouští či si to myslí. Absolutní zavrnutí vzniku této situace se objevuje pouze 29 respondentů čili u 18,4% dotazovaných. Ale jaký je reálný stav věci, je tato možnost útoku vždy přítomná. Z mého pohledu věci, ano. Jedná se o nejnebezpečnější situaci, s ohledem na nečekanost této hrozby.

Celkově mohu zhodnotit připravenost žáků a personálu této vybrané školy na dobré úrovni co se týká povědomí o aktivním střelci a projevech jeho útoků. Dále dobře hodnotím i postupy, jenž by respondenti během této MU prováděli. Co se týče celkové připravenosti, šla by zvýšit zvýšením počtu preventivních akcí či cvičení zaměřujících se na tuto situaci. Výsledky mé práce pouze prokazují teoretické znalosti dané problematiky, určitě by zde bylo přípustné, kdyby se vůči dané problematice rozvíjeli i znalosti praktické, jenž by měly za následek celkové zlepšení připravenosti. Jaký procentuální nárůst takovéto připravenosti, nelze s přesností predikovat, může se pohybovat od 20% až po 60%. Jedná se pouze o můj subjektivní názor.

Co se týče zhodnocení současných bezpečnostních operací, přistupoval jsem k objektu jako k celku. Školu jsem si určil jako referenční objekt mého zájmu. „Referenčním objektem je jednotka, k jejíž bezpečnostním zájmům se bezpečnost vztahuje.“ [29] V rámci této objektové bezpečnosti nemusí být ona hrozba reálná popřípadě existující. I přes tuto skutečnost jsem na objektu shledal, některé nedostatky, jejichž odstraněním lze celkovou bezpečnost objektu zvýšit. Tato opatření jdou pouze doporučená, nelze se jimi přímo řídit, jelikož nejsem odborníkem v tomto oboru.

Hlavním nedostatkem, jsem zde shledal ono chybějící zařízení zabraňující přeлезení či překonání plotu. Jelikož při mém pozorování došlo k svévolnému opuštění objektu žákem. Jedná se tedy o velice závažnou věc. Instalace tohoto zařízení by měla za následek zvýšení bezpečnosti a zabránění takovému opuštění pozemku či v opačném případě vstupu na pozemek školy. Dalšími doporučeními z mé strany bylo zabezpečení níže položených oken proti násilnému vniknutí. Méně důležitým doporučením pak následné umístění CCTV. V rámci bezpečnosti bych chtěl zmínit i onu umístěnou mříž v prostorách schodiště uvnitř školy. Tato mříž může být potencionálním pachatelem, jenž si svůj čin důkladně naplánuje, použita jako barikáda únikové cesty a vytvoření určitého „palebného koridoru“ na druhém schodišti. O účelnosti tohoto bezpečnostního opatření se dá velmi dlouze polemizovat a diskutovat. Umístění této mříže má svá pro i proti. Snížil se tím počet osob v prostoru, kde by se neměli nacházet. Nevýhodou může byt pak její neprůchodnost v případě vzniku MU.

12 Závěr

Hlavním cílem mé bakalářské práce, bylo zhodnocení připravenosti personálu na mimořádnou událost typu Amok – Útok aktivního střelce. Cílem bylo zjistit, jak by se personál vybrané Základní školy Poláčkova choval při takovéto mimořádné události a zhodnotit zda jimi zvolené postupy by byly správné. Další dílčí částí bylo zhodnocení celkového zabezpečení spolu s onou připraveností a navrhnutí určitých doporučení na zlepšení v obou těchto oblastech.

V teoretické jsem se zabýval pojmem aktivní střelec, a postupy IZS v rámci řešení takovéto mimořádné události. Snažil jsem se definovat aktivního střelce z pohledu české legislativy, přesněji z pohledu trestního práva. Dále jsem zde poukázal na útoky již proběhlé v rámci světa, ale i republiky. Poukázal jsem na společné prvky těchto útoků. Dále jsem zde přiblížil normu pro zabezpečení školních budov ČSN 73 4400, a porovnal ji se současným stavem vybrané školní budovy.

V praktické části jsem provedl dotazníkové šetření za účelem zjištění připravenosti personálu a žáků. Získané informace vycházející z námi provedeného šetření jsou většinou pozitivní, uvedených odpovědí vyplývá, že většina respondentů ví, co by v této mimořádné události udělali a postupovali. Avšak povědomí o aktivním střelci je zde spíše negativní. Co se týče možností odborné přípravy formou přednášek, cvičení, či jiných preventivních programů, zde je velký negativní výsledek. Z mého pohledu se jedná o nedostatek, jehož odstraněním by se rapidně zvýšili možnosti připravenosti na danou mimořádnou událost. Musím však poukázat, že zjištěná připravenost pouze teoretická nelze ji tedy zcela reflektovat do praktické podoby či formy. V praxi se toto chování jedinců může změnit na zcela jinou úroveň.

Co se týče navrhovaných opatření pro zvýšení bezpečnosti, jedná se v rámci celého objektu jen o drobné připomínky, jejichž absence nemá na stávající bezpečnostní nároky škol, negativní vliv. Jedná se pouze o doporučení pro zvýšení bezpečnosti.

Připravenost je v tomto pojetí velmi subjektivní, z mého pohledu se může zdát dobrá, z pohledu někoho jiného jen jako dostačující. Faktem však zůstává, že ne všem událostem lze zabránit. Člověk může být připraven sebe víc, ale jedná se pouze o jeho znalosti teoretické a praktické za běžných okolností. Skutečnost během mimořádně psychicky náročné situace může být zcela jiná.

Seznam použitých zkratk

IZS - Integrovaný záchranný systém

OBS - Ozbrojené bezpečnostní složky

PČR - Policie České republiky

ZZS - Záchraná zdravotní služba

HZS - Hasičský záchranný sbor

MU - Mimořádná událos

DVPP - Další vzdělávání pedagogických pracovníků

CCTV - Uzavřený televizní okruh

FBI - Federal Bureau of Investigation (Federální úřad pro vyšetřování)

AS – Aktivní střelec

Seznam použité literatury

- [1] Plán IZS STČ14/IZS: Amok – útok aktivního střelce. 2014.
- [2] ACTIVE SHOOTER HOW TO RESPOND, U. S. Department of Homeland Security Washington, DC 20528, rok 2008
- [3] Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Vydání: osmé. Praha: Armex Publishing, 2017. Edice kapesních zákonů. ISBN 978-80-87451-47-2
- [4] Spaaij, Ramón. The Enigma of Lone Wolf Terrorism: An Assessment. Studies in Conflict & Terrorism, vol. 33, Taylor & Francis Group, LLC, 2010, str. 856, ISSN: 1057-610X
- [5] Columbine High School – tragédie 20. 4. 1999. Nezkreslený a nezaujatý pohled na tragédii, která v roce 1999 zasáhla celý svět [online]. 2006, [cit. 3. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.dante.xf.cz/menu.htm>
- [6] Dokáže ozbrojený civilista zastavit šíleného střelce? [online] 1. 3. 2018, [cit. 3. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.military-portal.cz/clanek/dokaze-ozbrojeny-civilista-zastavit-sileneho-strelce>
- [7] Peter ODIGHIZUWA [online] 2006, [cit. 3. 4. 2018]. Dostupné z: [http://murderpedia.org/male.O/o/odighizuwa-peter.htm](http://murderpedia.org/male/O/o/odighizuwa-peter.htm)
- [8] BBC News. How German school shooting unfolded [online]. 12. 3. 2009, [cit. 3. 4. 2018] Dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/europe/7937554.stm>
- [9] Police: At least 87 dead in mass shooting, bombing in Norway [online], 23. 6. 2011 [cit. 3. 4. 2018] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2011/WORLD/europe/07/22/norway.explosion/index.html>
- [10] Norway Terror Attacks Fast Facts [online] 20. 7. 2017 [cit. 3. 4. 2018] Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2013/09/26/world/europe/norway-terror-attacks/index.html>
- [11] Here's what we know about Nikolas Cruz, the 19-year-old suspect in the Florida high-school shooting, David Choi [online], 15. 2. 2018 [cit. 3. 4. 2018] Dostupné z: <http://www.businessinsider.com/who-is-nikolas-cruz-florida-high-school-shooter-2018-2>
- [12] What happened, moment by moment, in the Florida school massacre, Nicole Chavez a Steve Almasy [online], 9. 3. 2018 [cit. 3. 4. 2018] Dostupné z: <https://edition.cnn.com/2018/02/15/us/florida-school-shooting-timeline/index.html>

- [13] Žďárské noviny. Zabránit takové situaci se nedá, konstatuje policejní psycholog Pokorný [online]. 2014, [cit. 4. 4. 2018]. Dostupné z: http://www.jihlavske-listy.cz/radnicni_noviny/clanky/zr/2014-11/2014-11.pdf
- [14] Zpráva o průběhu vyšetřování vícenásobné vraždy v Uherském Brodě, mjr. PhDr. Pavel B. Stránský, tiskový mluvčí PČR [online], 23. 04. 2015, [cit. 4. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/zprava-o-prubehu-vysetrovani-vicenasobne-vrazdy-v-uherskem-brode.aspx>
- [15] Důrazná výzva sdělovacím prostředkům, Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie Zlínského kraje [online], 28. února 2015, [cit. 4. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/web-informacni-servis-zpravodajstvi-durazna-vyzva-sdelovacim-prostredkum.aspx>
- [16] SZOTKOWSKI, Patrik. Aktivní útočník ve veřejném prostředí. *Bezpečnost s profesionály*. Ostrava: KPKB ČR, 2016, 2016, 9-10. ISSN 2336-4793.
- [17] VANGELI, Benedikt. *Zákon o Policii České republiky: komentář*. Praha: C. H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-142-0.
- [18] VETEŠNÍK, Pavel. *Zákon o obecní policii: komentář*. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckovy texty zákonů s komentářem. ISBN 978-80-7400-165-9.
- [19] ČSN 73 4400. Prevence kriminality – řízení bezpečnosti při plánování, realizaci a užívání škol a školných zařízení. 2. Praha: Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví, 2016.
- [20] SCHMIED, Zdeněk. *Zákoník práce : se stručným souhrnným komentářem k jednotlivým oblastem právní úpravy, s některými nejnovějšími judikáty Ústavního soudu a Nejvyššího soudu*. Olomouc: ANAG, 2017, 2017(13). Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7554-058-4.
- [21] REICHEL, Jiří. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada, 2009. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-2473006-6.
- [22] CZAJA, Ronald. a Johnny. BLAIR. *Designing surveys: a guide to decisions and procedures*. 2. Thousand Oaks, Calif.: Pine Forge Press, 2005. ISBN 07-619-2746-8.
- [23] ŘEZANKOVÁ, Hana. *Analýza dat z dotazníkových šetření*. 3., aktualiz. vyd. Praha: Professional Publishing, 2011. ISBN 978-80-7431-062-1.
- [24] *Utíkej, schovej se, bojuj!* [Preventivní videostop]. ČR, Meloun Production a PČR, 2017, [cit. 4. 4. 2018] dostupné z <https://www.youtube.com/watch?v=seKy2nXDx7s>

[25] BABOUŠEK, Radim. *Šílení střelci ve školách: – historie, rizika, predikce útoku a bezpečnostní opatření*[online]. 21.11.2008 [cit. 2018-05-04]. Dostupné z: <http://www.sekuritaci.cz/sileni-strelci-ve-skolach-historie-rizika-predikce-utoku-a-bezpecnostni-opatreni/>

[26] *Active Shooter: How to respond* [online]. Washington, DC: U.S. Department of Homeland Security, 2008 [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: https://www.dhs.gov/xlibrary/assets/active_shooter_booklet.pdf

[27] RUN. HIDE. FIGHT. [Preventivní video spot] USA, Video Copyright © 2012 City of Houston, 2012, [cit. 2018-05-06]. Dostupné z: <https://www.fbi.gov/about/partnerships/office-of-partner-engagement/active-shooter-resources>

[28] HORÁK, Rudolf. Průvodce krizovým plánováním pro veřejnou správu: [prevence řešení mimořádných krizových situací]. Praha: Linde, 2011. ISBN 978-80-7201-827-7.

[29] SMOLÍK, Josef a Tomáš ŠMÍD. Vybrané bezpečnostní hrozby a rizika 21. století. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2010. ISBN 978-80-210-5288-8.

Seznam příloh

Příloha číslo 1

Dotazník na téma aktivní střelec

Dobrý den,

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník je anonymní a bude využit pro moji bakalářskou práci na téma aktivního střelce. Děkuji mnohokrát za váš čas a ochotu jej vyplnit.

Krs Jakub

1) Váš věk?

.....

2) Váš vztah ke škole?

- Učitel
- Zaměstnanec
- Žák

Pokud žák jaké třídy?

3) Slyšeli jste někdy o pojmu aktivní střelec?

- Ano
- Ne

4) Víte, kdo je to aktivní střelec?

- Ano
- Ne
- Možná

5) Jedná se o aktivního střelce dle této definice: „Nebezpečný pachatel, který volil použití zbraně proti jiným osobám k dosažení svých cílů. Obvykle jde o jednotlivce, může se ale také jednat o skupinu pachatelů. Nemá zábrany pro jakékoliv chování s cílem zabít nebo zranit co největší počet osob.“

- Ano
- Ne
- Možná

6) Co si myslíte o aktivním střelci?

- psychicky narušený jedinec
- člověk, který neumí ovládat svou agresi
- člověk, který páchá svůj čin ve stavu afektu (nepříčetnosti)
- člověk, který páchá svůj čin z přesvědčení, věří, že je to tak správné
- člověk, který se chce pomstít svému nepříteli
- jiné (uved'te příklad).....

- Lze zaškrtnout i více odpovědí

7) Co je podle vás nejčastějším motivem útoku aktivního střelce?

- Ztráta zaměstnání
- Šikana
- Psychická porucha
- Problémy se spolužáky a učiteli ve škole
- Nenávist k celému světu či okolí
- Jiné (uveď)

8) Myslíte si, že se dá rozpoznat potenciální pachatel?

- Ano
- Ne
- Možná

9) Pokud si myslíte, že ano, tak podle čeho?

- Vede si tajný deník
- Chlubí se svými plány
- Má kladný vztah ke zbraním
- Ze svých neúspěchů obviňuje druhé
- Je něčím zvláštní, podivný a vymykající se běžnému průměru (fyzicky, psychicky, sociálně)
- Jiné (uveďte příklad).....
 - Lze zaškrtnout i více odpovědí

10) Znáte bezpečnostní pravidla vaší školy?

- Ano
- Ne
- Možná

11) Víte, jak byste měli postupovat při útoku aktivního střelce?

- Ano
- Ne

12) Pokud ano, jak byste v takovém případě postupovali?

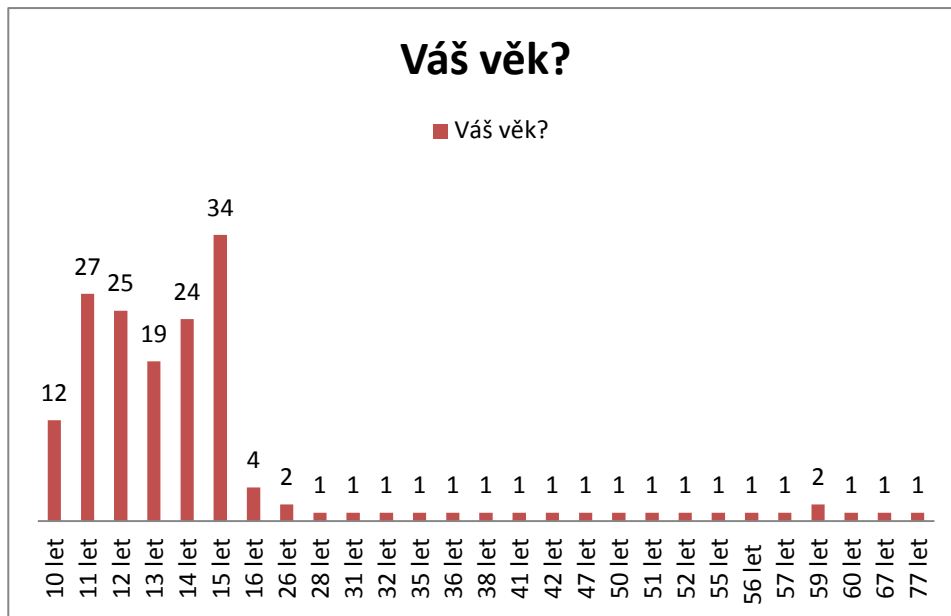
- Schovali se na místě, kde není možný útok
- Zamkli se ve třídě
- Zavolali policii
- Pomohli ostatním spolužákům
- Snažili byste se zastavit aktivního střelce sami

- K jednotlivým možnostem přiřaďte čísla od 1 do 5, podle toho, čemu přikládáte největší důraz. Co by bylo pro vás v takové chvíli nejpřednější, označte číslem 1 a naopak číslem 5 to, co byste udělali, až na posledním místě.

- 13) Zamkli jste se před střelcem v učebně, jaká další opatření byste měli učinit?**
- S útočníkem vyjednávat
 - Zabarikádovat dveře pomocí lavic, či jiných předmětů
 - Upozornit policii
 - Schovat se co nejdál od oken a dveří
 - Umístit do okna cedulku s počtem osob v místnosti
 - Snažit se přemoc pachatele
 - Poskytnout pomoc raněným na chodbě
 - Lze zaškrtnout i více odpovědí
- 14) Účastnila se vaše škola preventivního programu, který se mimo jiné zaměřoval i na útok aktivního střelce?**
- Ano
 - Ne
 - Možná
- 15) Pokud ano, kým byl tento preventivní program realizován?**
- Školní metodik prevence
 - Školní psycholog
 - Pedagog
 - Ministerstvo školství
 - Policie ČR
 - Jiná organizace (napište)
-
- 16) Účastnila se vaše škola cvičení na téma „Aktivní střelec“?**
- Ano
 - Ne
 - Možná
- 17) Účastnili jste se cvičení „Aktivní střelec“ osobně?**
- Ano
 - Ne
- 18) Myslíte si, že tato cvičení by pro vás byla přínosná či přínosná pro bezpečnost školy?**
- Ano
 - Ne
 - Možná
- 19) Zúčastnili by jste se takového cvičení kdybyste měl možnost?**
- Ano
 - Ne
 - Možná
- 20) Myslíte si, že by se útok aktivního střelce mohl týkat i vaší školy?**
- Ano
 - Ne
 - Možná

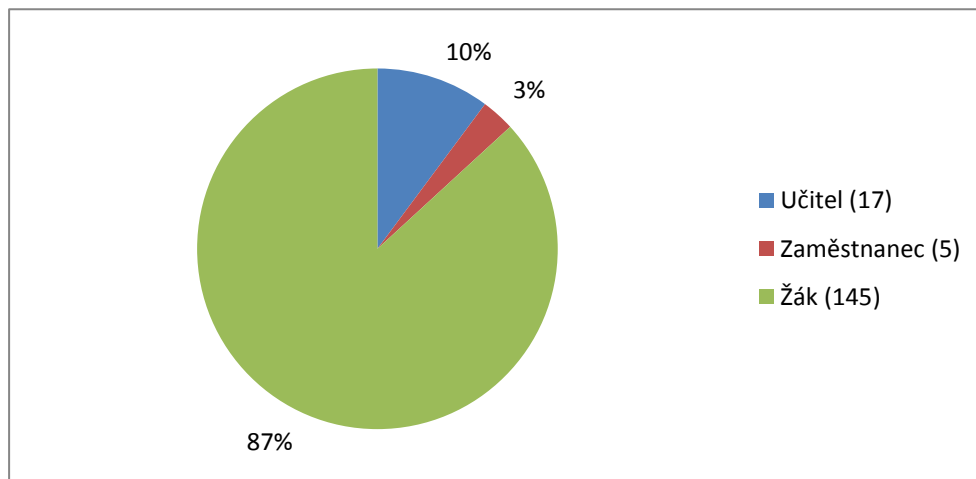
Příloha číslo 2

Váš věk?



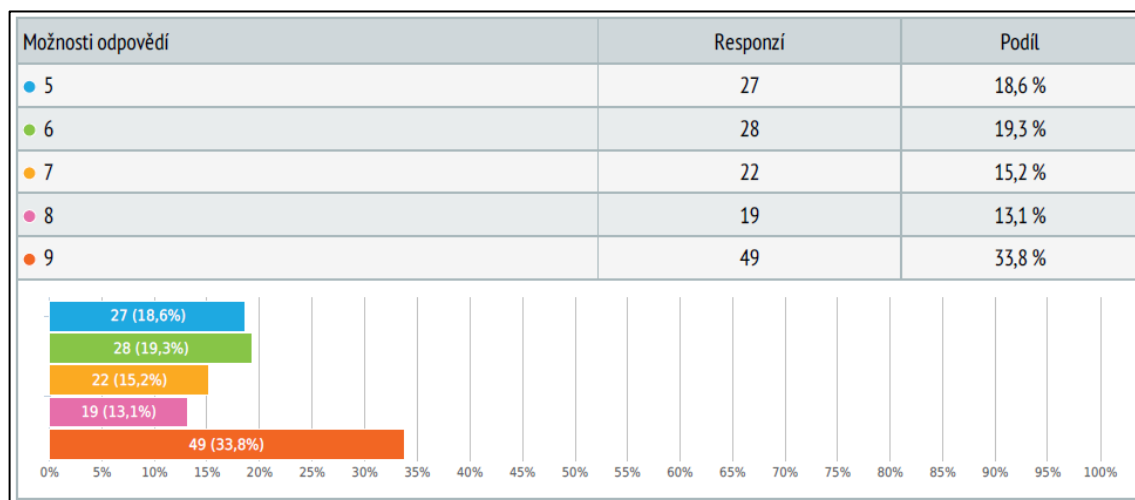
Příloha číslo 3

Váš vztah ke škole?



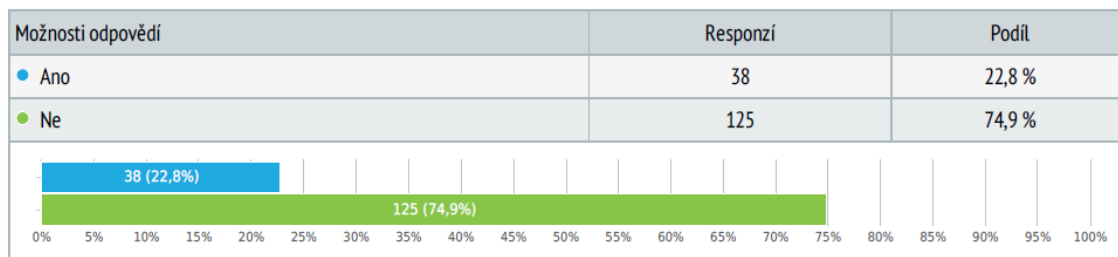
Příloha číslo 4

Pokud žák jaké třídy?



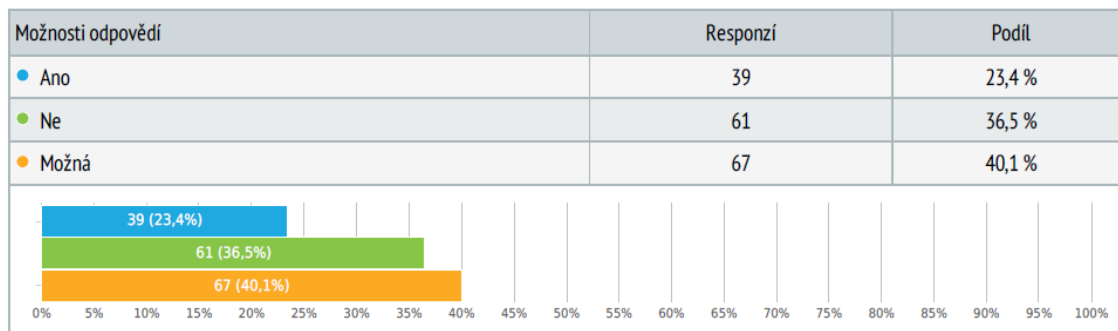
Příloha číslo 5

Slyšeli jste někdy o pojmu aktivní střelec?



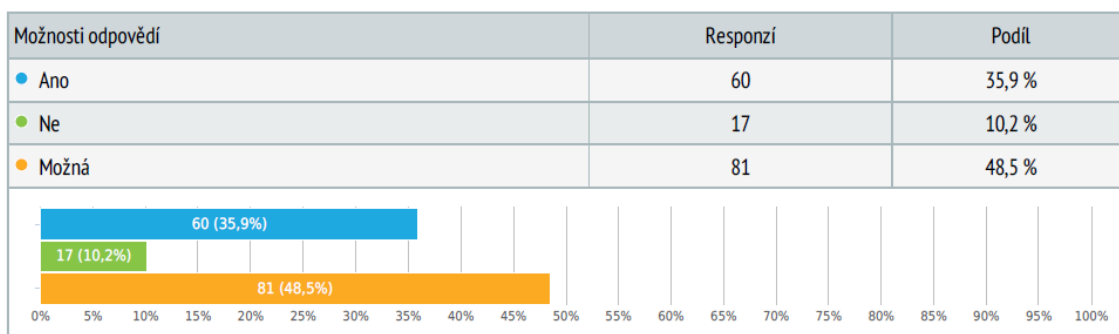
Příloha číslo 6

Víte, kdo je aktivní střelec?



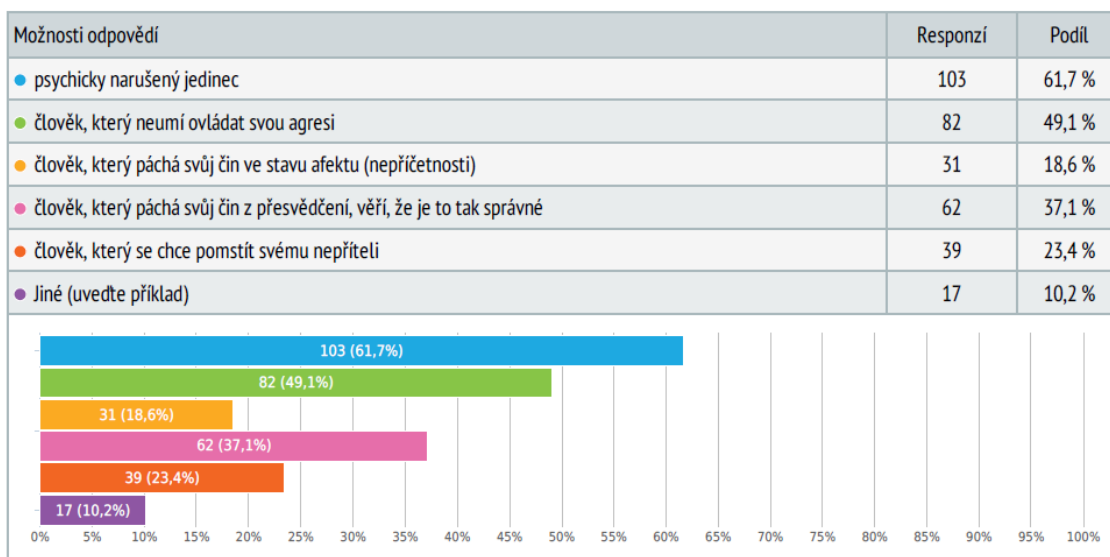
Příloha číslo 7

Jedná se o aktivního střelce dle této definice:



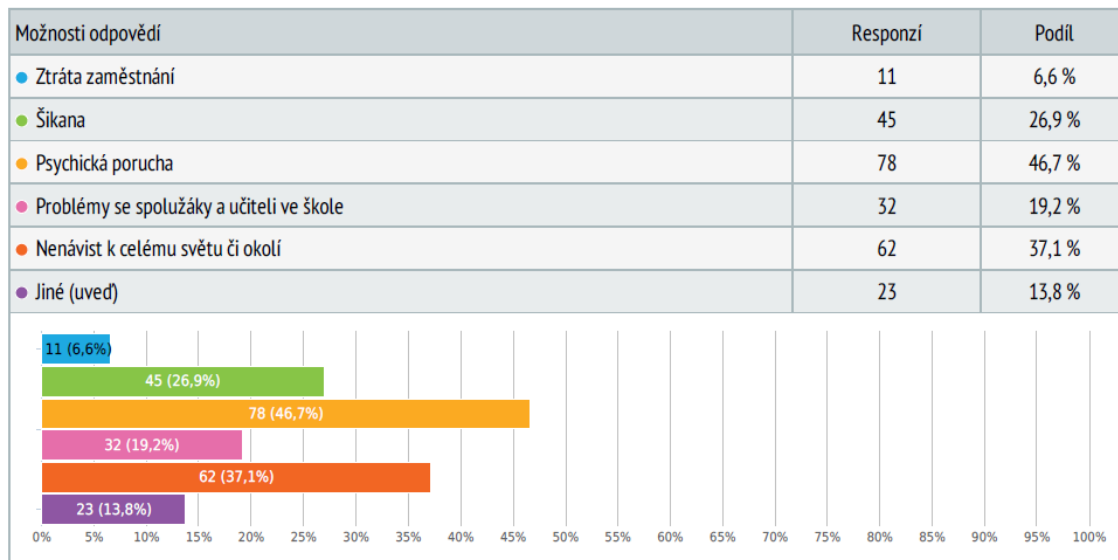
Příloha číslo 8

Co si myslíte o aktivním střelci?



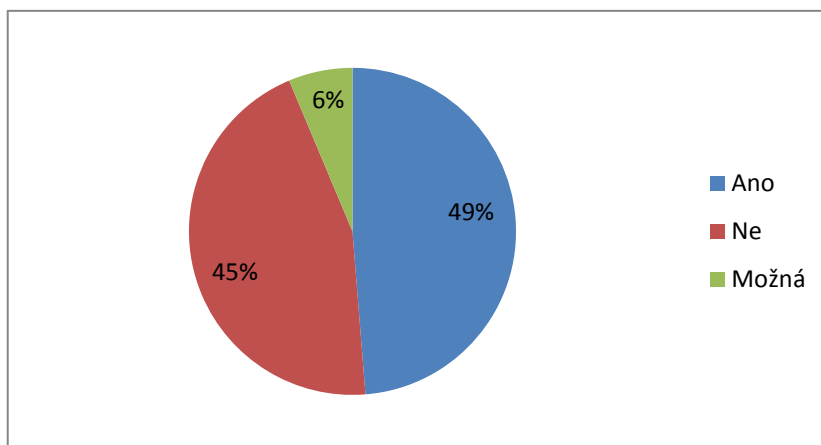
Příloha číslo 9

Co je podle vás nejčastějším motivem útoku aktivního střelce?



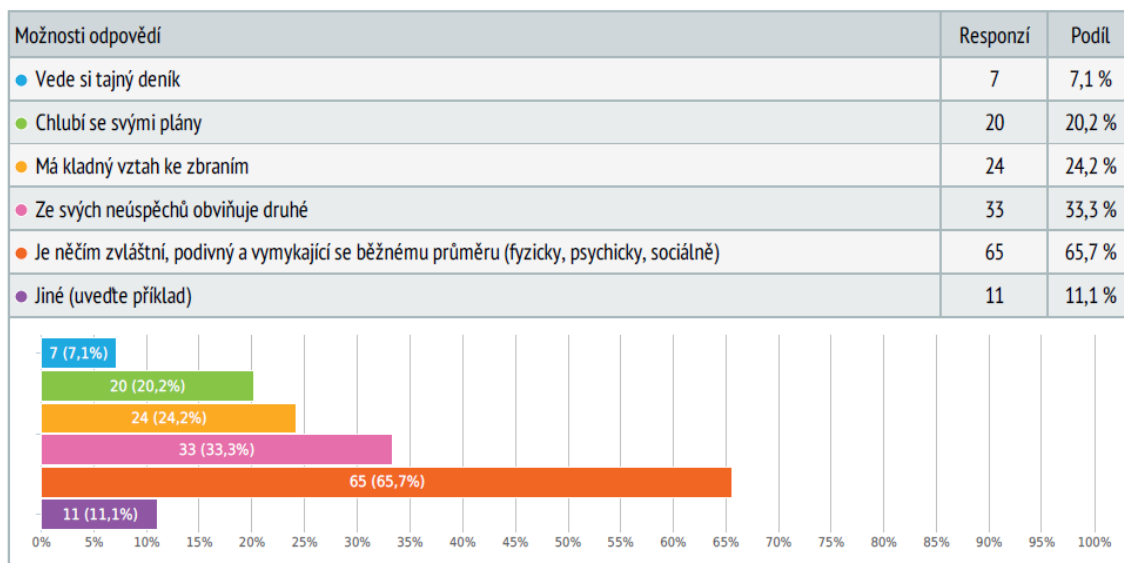
Příloha číslo 10

Myslíte si, že se dá rozpoznat potencionální pachatel?



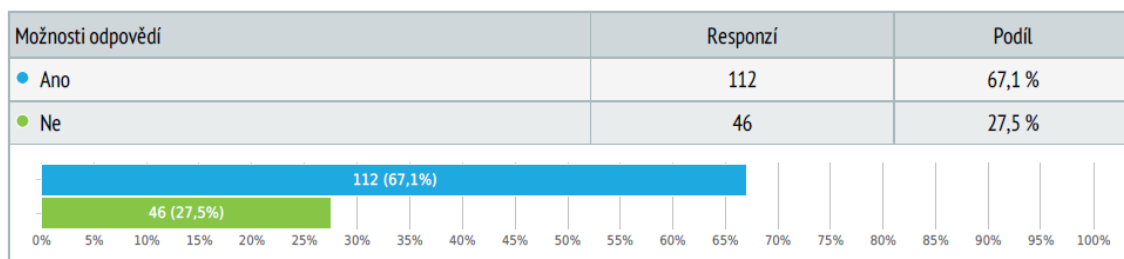
Příloha číslo 11

Podle čeho lze pachatele rozpoznat?



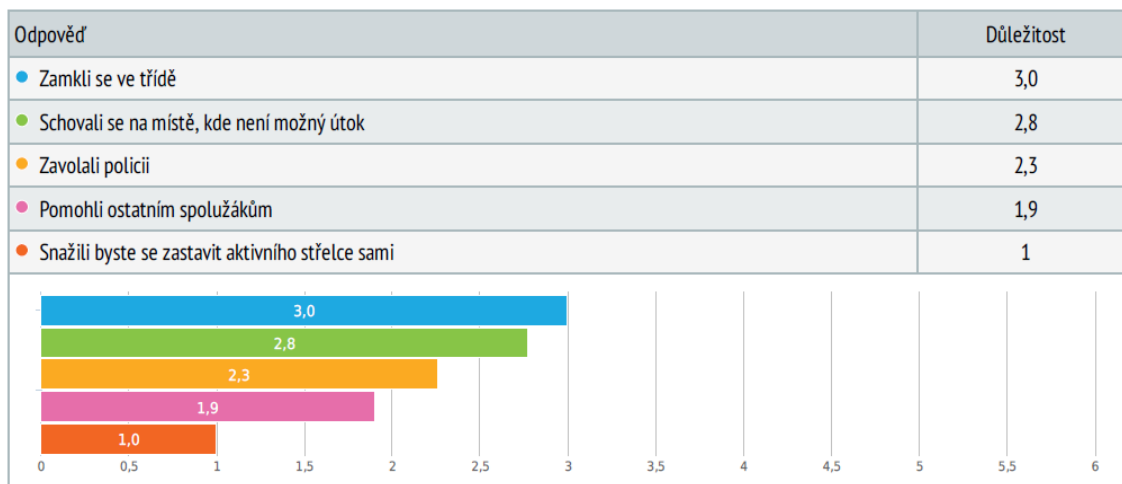
Příloha číslo 12

Víte, jak by jste měli postupovat při útoku aktivního střelce?



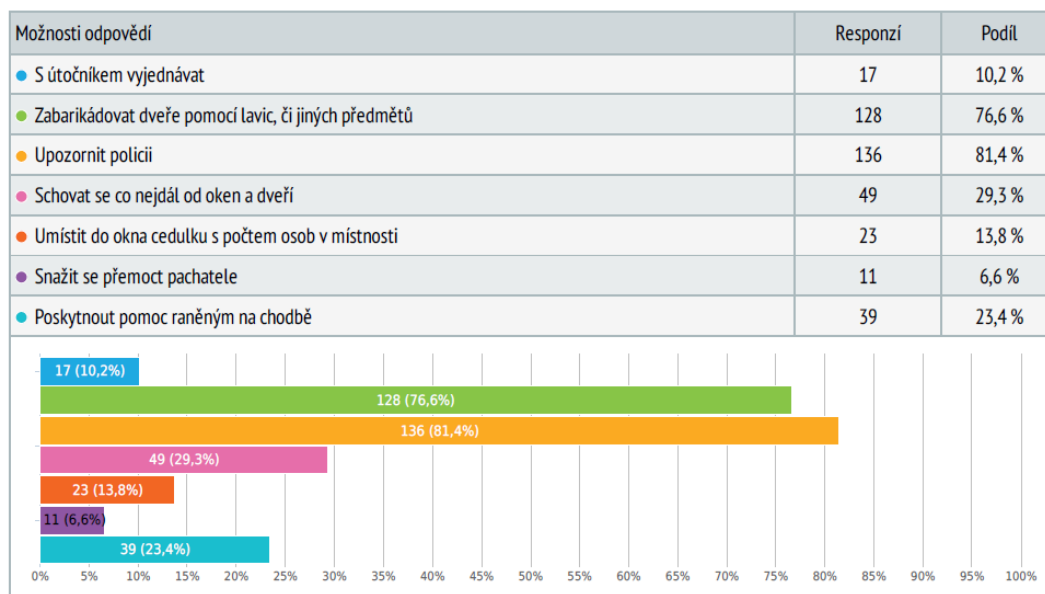
Příloha číslo 13

Pokud ano, jak byste v takovém případě postupovali?



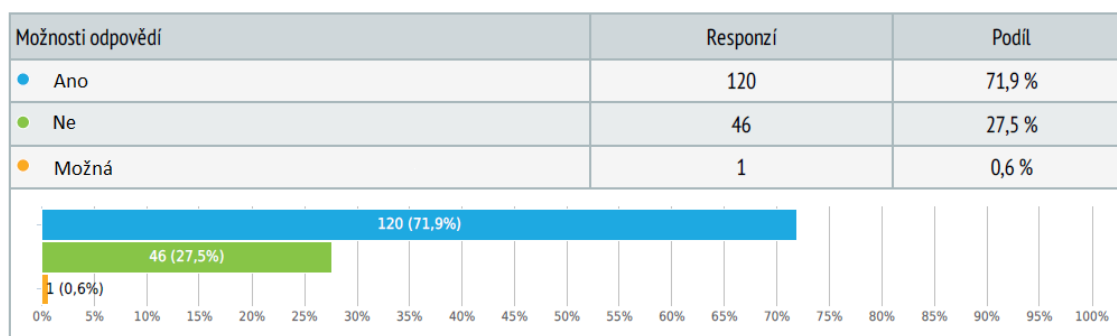
Příloha číslo 14

Zamkli jste se před střelcem v učebně, jaká další opatření byste měli učinit?



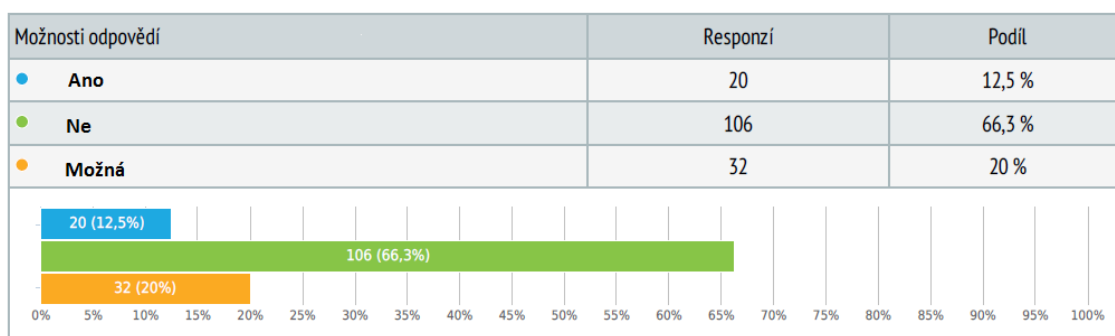
Příloha číslo 15

Znáte bezpečnostní pravidla vaší školy?



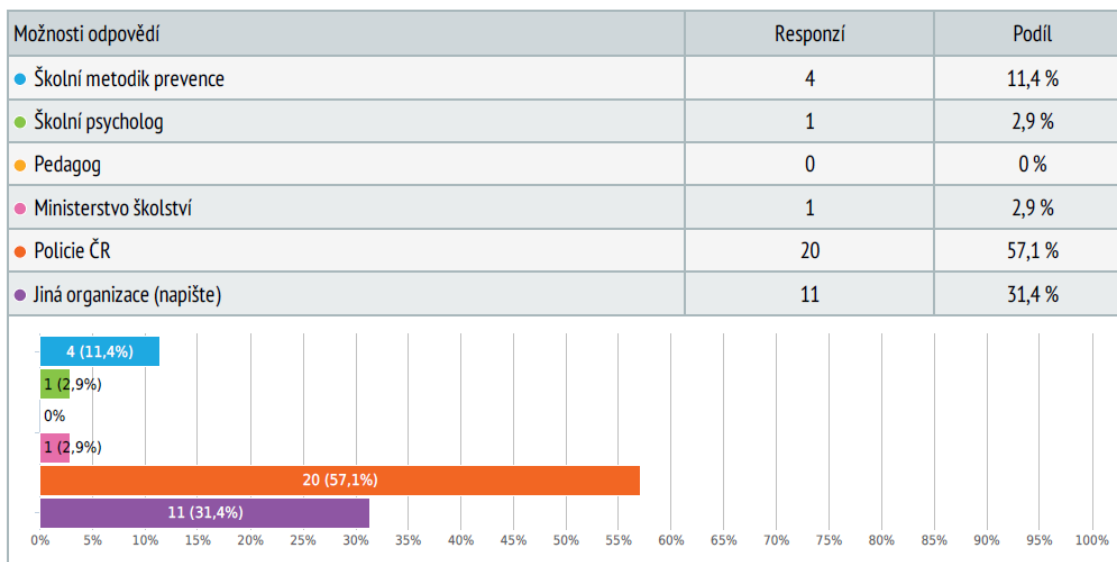
Příloha číslo 16

Účastnila se vaše škola preventivního programu, který se zaměřoval na útok AS?



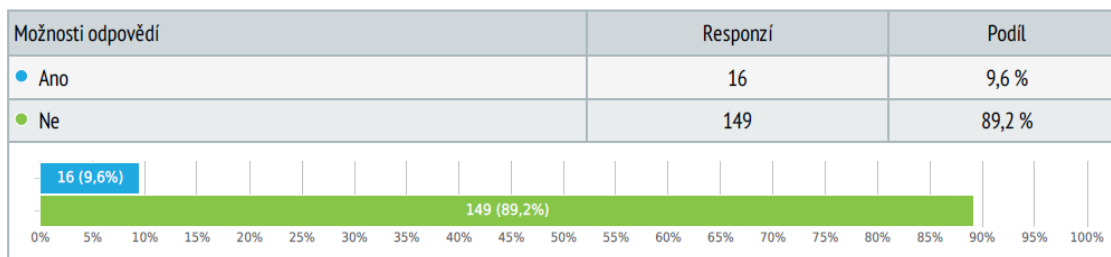
Příloha číslo 17

Pokud ano, kým byl tento preventivní program realizován?



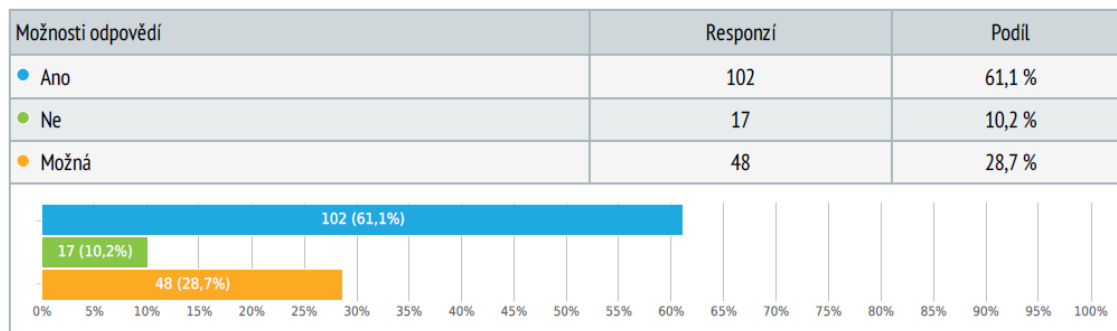
Příloha číslo 18

Účastnili jste se cvičení „Aktivní střelec“ osobně?



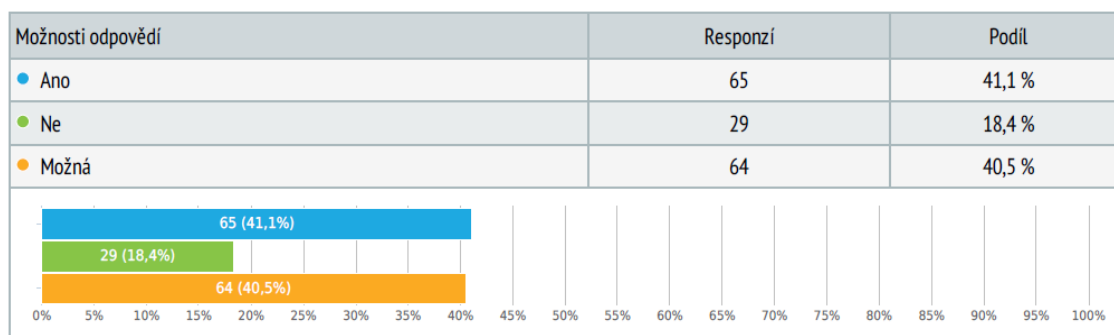
Příloha číslo 19

Zúčastnili by jste se takového cvičení kdyby jste měl možnost?



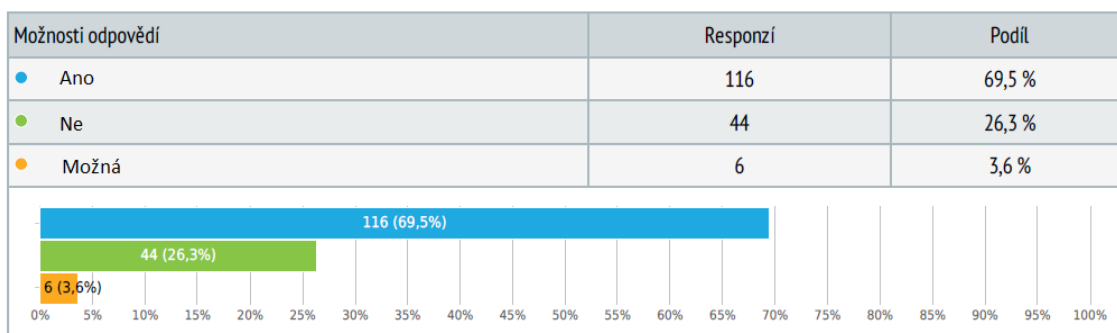
Příloha číslo 20

Myslíte si, že by se útok aktivního střelce mohl týkat i vaší školy?



Příloha číslo 21

Myslíte si, že tato cvičení by pro vás byla přínosná či přínosná pro bezpečnost školy?



Obecné pokyny pro mimořádnou událost s aktivním střelcem

Vážení učitelé a zaměstnanci,

tento materiál slouží jako obecný pokyn pro vznik mimořádné události v prostorách školy s aktivním střelcem. Slouží jako prevence, ale i možný návod jak při této mimořádné události postupovat.

AMOK – útok tzv. aktivního střelce, je náhlý útok jedince, který za použití zbraní sleduje jediný cíl – usmrtit či zranit co nejvíce osob co nejjednodušší cestou. Podobných útoků ve školách se po světě staly stovky a neustále jich přibývá. Nejčastějšími útočníky jsou současní či bývalí studenti.

Svoji pozornost věnujte znakům, které mohou vést k předpokladu vzniku této situace. Potencionální pachatel se může projevovat:

- Jedinec má mluvu typu: „Kdybych měl zabít co nejvíc lidí, tak bych to udělal takto.“
- Projevuje verbální nenávist vůči nekonkrétním, ale i konkrétním objektům.
- Vzbuzuje u ostatních lidí neurčité obavy.
- Zvláštnost – vymyká se běžnému průměru (fyzicky, sociálně, psychicky – návaznost na komplexy).
- Často o připravovaném útoku mluví předem na sociálních sítích, např. Facebook, Youtube, Twitter, aj. – vynucuje si pozornost, touží budit respekt a strach).
- Může být tichý, nevýrazný, inteligentní, nenápadný typu „nikdy bych to do něj neřekl“.

V případě, že již tato krizová situace nastane, doporučujeme na ni reagovat takto:

- Je-li to možné, **UTÍKEJTE spolu s dětmi** - utečte z dosahu útočníka. Při útěku neposkytujte první pomoc v prostorech přístupných pachateli.
- **ZAMKNĚTE SE** se v nejbližší možné učebně či místnosti.
- Postavte za dveřmi barikádu, použijte vše co je po ruce (stoly, židle, skříně, ...)
- Pokuste se co nejvíce zklidnit všechny osoby (děti) v místnosti. Ztlumte mobilní telefony. **Ticho je důležité!**
- **ZAVOLEJTE** na tísňovou linku Policie ČR 158 nebo 112. Oznamte, kde jste a co se děje.
- **UKRYJTE SE** co nejdál od oken a dveří.
- **Nereagujte na osoby za dveřmi!** Útočník se může vydávat za zraněného a vystrašeného studenta, ale i za policistu. Aby se dostal k vám do místnosti.
- **BRAŇTE SE** v případě, že jste učinili všechny výše popsané kroky a útočník se i přesto k vám dostal, udělejte vše pro vaši obranu.

Obecné pokyny pro mimořádnou událost s aktivním střelcem

Vážení žáci,

níže uvedený text je souhrnem preventivních opatření při vzniku mimořádné události s aktivním střelcem v prostorách školy. Slouží jako prevence, ale i možný návod jak při této mimořádné události postupovat.

Znaky útoku ozbrojeného útočníka:

- přichází nečekaně a je zpravidla velmi razantní a rychlý.
- k útoku může dojít kdekoliv. Ve škole, na ulici, v obchodním centru, na koncertu, sportovním utkání...
- cílem těchto útoků je zabití co největšího počtu osob
- Všimněte si svého okolí - útočníci se se svým plánem útoku většinou pochlubí např. na sociálních sítích. Většinou se obdivují násilí a omlouvají jiné podobné útoky. Často se na internetu ztotožňují s násilnými výroky.
- **V případě jakéhokoliv podezření na cizí nebo podezřelou osobu ve škole informujte pracovníka školy.**

V případě, že se dostanete do této krizové situace, doporučujeme toto:

- **Je-li to možné, UTÍKEJTE**, během útoku neposkytujte první pomoc, nevracejte se.
- **SCHOVEJTE SE**, když nemůžete bezpečně utéct, schovejte se do nějaké místnosti a v té se uzamkněte. **POSTAVTE BARIKÁDU** z dostupných předmětů
- Pokud máte možnost, **ZAVOLEJTE** na tísňovou linku Policie ČR **158** nebo **112** a řekněte, co se stalo.
- **SCHOVEJTE SE** co nejdále od oken a dveří, udržujte co největší **TICHO** a s nikým venku nekomunikujte